

Gil Ron, Keinan and Co., Law Office גיל רון, קינן ושות', חשרד עורכי דין

Gil Ron
Eyal Keinan
Keren Tsemach
Havi Beinhoren
Kobi Balakirski CPA

גיל רון
איל קינן
קרן צמח
חוי בינהורן
קובי בלקירסקי ח"ח

Lessin House - 32 Weizmann St. Tel-Aviv 62091 Israel 62091 תל-אביב 32 תל-אביב 62091 בית לסיין - רחוב ויצמן 32 ..... www.ronlaw.co.il
T +972.3.696 7676 ט 03.696 7676
F +972.3.696 7673 פ 03.696 7673
E office@ronlaw.co.il ד.א. office@ronlaw.co.il

14 במאי 2008
תיק מס': 3233

מסירה ביד

לכבוד
כבוד השופט מר משה גל
מנהל בתי המשפט
רחוב כנפי נשרים 22
ירושלים 95464

שלום רב,

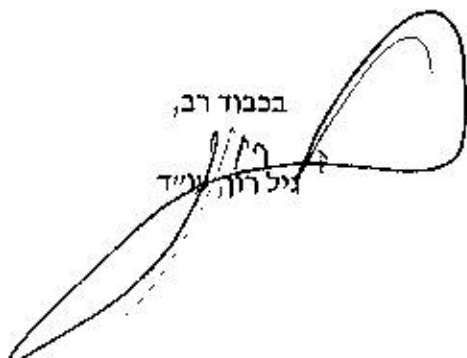
הנדון: הודעה בדבר הגשת בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בהתאם לסעיף 6(א) לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006, הנני מתכבד להודיע כי ביום 6 במאי 2008 הוגשה בקשה לאישור תובענה כייצוגית בבית המשפט המחוזי מרכז - ת"צ 1039-05-08 סילורה גי בנק לאומי לישראל בע"מ.

הבקשה הוגשה על-ידי משרדנו, יחד עם משרד אביעד, סרון ושות'.

למכתב זה מצורף העתק של הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הכוללת נוסח של התובענה.

בכבוד רב,
גיל רון
חשרד עורכי דין

העתק: מר יעקב אביעד, עו"ד

בענין:

ימית סילורה

נושאת תעודת זהות מס' 036424711
מרחוב אליהו סאלם לוי 7, רמלה 72503

על-ידי באי-כוחה גיל רון, קינן ושות', עורכי-דין
וכן על-ידי באי-כוחה אביעד סרן ושות', עורכי-דין

שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסינ, רח' ויצמן 32, תל-אביב 62091
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673

המבקשת

- נ ג ד -

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברה ציבורית מספר 520018078
מרחוב יהודה הלוי 34, תל-אביב 65136

המשיב

בקשה לאישור תובענה כייצוגית
בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

בית-המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן :

- א. לאשר את הגשת תובענת המבקשת כנגד המשיב כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות"), ולחורות בקשר לתובענה הייצוגית כאמור להלן;
- התובענה אותה מבוקש לאשר כתובענה ייצוגית מצורפת לבקשה זו כנספח א';
- ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התביעה תוגש בשם כל לקוחות המשיב אשר תשכונם חוייב בהוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת בקשה זו;
- ג. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשת תהיה התובעת הייצוגית וכי באי-כוחה החתומים על בקשה זו יהיו באי-כח המייצגת;
- ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי עילות התביעה הן גבייה בלתי חוקית של כספים מקבוצת התובעים, בשתי דרכים - חיוב חשבונות הלקוחות בגין הוצאות שלא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית, ובמקרה שההוצאות אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית - חיוב כריבית ביתר בגין ההוצאות; מעשים אלה מקימים לקבוצת התובעים עילת תביעה בגין הפרת תובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנוזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנוזיקין"); הטעיה לפי סעיף 3 לחוק תכנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות"); הפרת הסכם והטעיה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים") וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (להלן: "חוק החוזים תרופות"); עשיית עושר ולא במשפט לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן: "חוק עשיית עושר ולא במשפט"); הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בקיום חיוב חוזה, לפי סעיף 39 לחוק החוזים; הפרת חובת האמון המוגברת החלה על המשיב כבנקאי, וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות המובאות בבקשה זו;
- ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי הסעד תוא תשבת סכומי הכסף שנגבו על-ידי המשיב מחברי קבוצת התובעים בניגוד לדין; בדרך של תשלום כסף או תיקון החשבונות, בהתאם לתאריכי החיוב, או כל דרך אחרת עליה יורה בית-המשפט הנכבד; ולחילופין להורות על סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;
- ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על-ידי בית-המשפט הנכבד;
- ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כתובענה ייצוגית, בכל שינוי שבית-המשפט הנכבד יחליט עליו ביתס לבקשת, הכל כפי שייראה בעיני בית-המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן
- ח. לחייב את המשיב בהוצאות.

חלק ראשון – מבוא

1. המשיב מחייב את חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות בגין טיפול בחובותיהם, כגון הוצאות מסירת כתבי טענות, הוצאות גביה ועוד. בחשבונות החיובים מופיעים תחת הכותרת "יומן", או שם אחר. המשיב רשאי לחייב את חשבונות הלקוחות רק אם ערכאה שיפוטית אישרה את ההוצאה. הוא מחייב את חשבונות הלקוחות גם ללא אישור כזה. הדבר נעשה שלא כדין. זוהי עילת תביעת אחת.
2. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים למשיב לגבות סכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, בגין סכומים אלה המשיב רשאי לגבות הפרשי הצמדה וריבית לפי השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "חוק פסיקת ריבית והצמדה"). בפועל, המשיב מצרף הוצאות אלה אל יתרת החובה בחשבון, ומחיל על כל מרכיבי החשבון, כולל מרכיב ההוצאות, את הריבית שחלה בחשבון. במקרים רבים מדובר בריבית פיגוריס, בשיעור שעולה על זה שמונהג לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. המשיב איננו רשאי לנהוג כך. כתוצאה מכך המשיב גובה סכומי כסף העולים על אלה שמוותר לו לגבות. זוהי עילת התביעה השנייה.
3. אלה העובדות המבססות את עילות התביעה. בפעולות שתוארו לעיל המשיב מפר את הוראות חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 (להלן: "חוק ההוצאה לפועל"), את הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה ואת הוראות המפקח על הבנקים. כך מתגבשת נגד המשיב עילת תביעה בגין הפרת חובה תקוקה.
4. כמו כן, בביצוע חיובים אלה המשיב מטעה את לקוחותיו, בהציגו כי חיוב החשבון נעשה כדין. מעשים אלו מגבשים עילת תביעה נגד המשיב בגין הטעיה, לפי חוק הבנקאות. חוק הבנקאות קובע כי עילת ההטעיה מזכה את הלקוח בפיצוי לפי דיני הניזקין.
5. מעשים אלה של המשיב מקימים למבקשת, וליתר חברי הקבוצה שהיא מבקשת לייצג, עילות תביעה נוספות – הפרת הסכס, עשיית עושר שלא במשפט, הפרת חובות אמן של בנקאי, ועוד.
6. בבש"א (ת"א) 8232/03 לוק נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ, פסקים מחוזיים תשס"ג(2) 901 (להלן: "ענין לוק") נקבע באופן מפורש כי אסור לבנק לחייב חשבונות בגין הוצאות שלא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית (התובענה לא אושרה כייצוגית, רק בשל טעמים הנוגעים לתובע הייצוגי, ולאחרונה תודש הדיון בה). יש לאמץ קביעות אלה לענייננו.
7. זהו מקרה מתאים ביותר לניהול תובענה כייצוגית. הלקוחות המשפטיים של המשיב אינם טורחים לנהל הליכים בגין הוצאות שהמשיב חייב בהן את החשבון, או בגין שיעור ריבית שנגבה על מרכיב ההוצאות. לרוב אלה סכומים קטנים, ביחס ליתרת החוב שנצברת בחשבון. מרבית הלקוחות אינם מודעים לסוגיות אלה כלל. המשיב מנצל לרעה מצב דברים זה, ונחנה מנבייה בלתי-חוקית של סכומי עתק. המשיב נוהג כך תוך התנערות מוחלטת מן הדין ומן החובות המיוחדות החלות עליו כבנקאי.
8. רק הליך של תובענה ייצוגית יכול להביא לתיקון עוול זה.

חלק שני - העובדות - המשיב גובה מלקוחותיו הוצאות משפטיות שלא אושרו וכן ריבית שלא כדין

9. המשיב הוא תאגיד בנקאי. לעיתים לקוחות אינם משלמים את חובם למשיב. המשיב נערך לנקוט הליכים משפטיים נגד לקוחות כאלה, שוכר שירותים של עורכי-דין ובעלי מקצוע נוספים, מנהל את ההליך המשפטי, ולאחר מכן גם פועל לגביית החוב.
10. לשם כך המשיב נושא בהוצאות משפטיות שונות – שכר טרחת מומחים ויועצים, אגרות, הוצאות מסירה, ועוד.
11. המשיב רשאי לחייב את לקוחותיו בגין הוצאות משפטיות, רק אם אלה נפסקו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על ידי ראש ההוצאה לפועל.
12. המשיב פועל בניגוד לכך. הוא מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שונות, גם אם אלה לא נפסקו לטובתו על ידי בית המשפט ולא אושרו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. חיובים אלה מכונים ברישומי המשיב בחשבונות הלקוחות בשם "יומן" או בשמות אחרים.
13. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים למשיב לגבות הוצאות, סכומים אלה נושאים הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. חוק זה קובע את שיעור הריבית שנצבר על חובות כאלה וכן את מועדי צירוף הריבית לקרן. המשיב לא נוהג בהתאם לכך. הוא מוסיף ליתרת החוב שבחשבון הלקוח את ההוצאות המשפטיות שאושרו לו, ככל חיוב אחר. סכומים אלה מתמזגים אל תוך יתרת החובה שבחשבון. הריבית הבנקאית בה החשבון מחוייב נצברת על יתרת החובה כולה, ובכלל זה על מרכיב ההוצאות המשפטיות. מדובר בריבית גבוהה בשיעור ניכר מהריבית שהמשיב זכאי לה לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. גם בכך המשיב גובה ריבית שלא כדין.
14. המבקשת היא אדם פרטי, לקוחה של המשיב. במשך שנים המבקשת מנהלת אצל המשיב חשבון עובר-ושב מס' 269222/92 בסניף מס' 936 בעיר רמלה.
15. ביום 3 ביוני 2001 בית משפט השלום בתל אביב יפו נתן פסק דין לטובת המשיב נגד המבקשת, בהיעדר הגנה, המחייב את המבקשת לשלם למשיב סכום של 8,292 ש"ח. כן נפסקו לחובת המבקשת הוצאות בסכום של 340 ש"ח, ושכר טרחת עורך-דין בסכום של 1,244 ש"ח.
פסק הדין מיום 3 ביוני 2001 מצורף לבקשה זו כנספח ב'.
16. ביום 25 במרץ 2002 נפתח תיק הוצאה לפועל מס' 02-2-01-25501, לביצוע פסק-הדין. בנוסף לתיק זה נגד המבקשת מתנהלים הליכי הוצאה לפועל נוספים. עם פתיחת תיק ההוצאה לפועל על-ידי המשיב, אושרו מספר סכומים בגין הוצאות משפטיות ואגרות. בין היתר אושר למשיב סכום של 87 ש"ח בגין אגרה בפתיחת תיק הוצאה לפועל. סכום זה, ככל הוצאה משפטית, מזכה את המשיב בהפרשי הצמדה וריבית לפי השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
17. ביום 26 ביוני 2002 המשיב חייב את חשבון המבקשת בסכום זה (87 ש"ח) וצירף אותו ליתרת החובה בחשבון. מקור החיוב צויין בחשבון כ-"יומן ח/ז" 93600 (אסמכתא מס' 120026). כתוצאה מכך, הריבית אשר בה מחוייב חשבון המבקשת נצברת, אחת לרבעון, גם על אגרת פתיחת תיק ההוצאה לפועל שנרשמה בחשבון המבקשת. ריבית זו גבוהה בשיעור ניכר מהפרשי הצמדה והריבית שהמשיב רשאי לחייב את המבקשת לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.
העתיקים של דפי החשבון של המבקשת אצל המשיב מצורפים לבקשה זו כנספח ג'.

18. המשיב חייב את חשבון המבקשת בסכומים נוספים, תחת השם "יומן". לדוגמה, ביום 17 באוגוסט 2001 נרשם בחשבון המבקשת חיוב בסכום של 1,454 ש"ח בגין "יומן ח/ז" 93600" (אסמכתא מס' 20016). ביום 4 במאי 2001 נרשם בחשבון המבקשת חיוב בסכום של 265 ש"ח (אסמכתא מס' 17030), וביום 9 במאי 2001 נרשם בחשבון המבקשת חיוב בסכום של 64.35 ש"ח (אסמכתא מס' 20044), שניהם בגין "יומן ח/ז" 93600". ביום 1 בנובמבר 2002 נרשמו בחשבון המבקשת חיובים בסכום של 175 ש"ח (אסמכתא מס' 20002) ובסכום של 974 ש"ח (אסמכתא מס' 20027), שניהם בגין אותו חיוב "יומן".
19. המבקשת פנתה אל המשיב בבקשה לברר מדוע חשבונה הויב בגין סכומים אלה. פקידה בסניף רמלה של המשיב מסרה למבקשת בשיתת טלפון שמדובר בחיובים בגין הוצאות משפטיות.
20. ביום 27 בנובמבר 2007 המבקשת פנתה למשיב במכתב, בו היא שאלה מדוע היא הויבה בסכומים אלה.
העתק של מכתב המבקשת מיום 27 בנובמבר 2007 מצורף לבקשה זו כנספח ד'.
21. ביום 31 בדצמבר 2007 בא-כח המשיב, עו"ד אילן שמעוני, השיב למבקשת. במכתבו נאמר כי "במענה למכתבך מיום 27/11/07, רצ"ב דף הוצאה לפועל לגבי פירוט ההוצאות שהיו בתיק". בדברים אלה בא-כח המשיב לא השיב לשאלה.
העתק של מכתב בא-כח המשיב מיום 31 בדצמבר 2007, ודף ההוצאה לפועל שצורף אליו, מצורפים לבקשה זו כנספח ה'.
22. בדף ההוצאה לפועל שצורף למכתב בא-כח המשיב נכללו שישה חיובים. שלושת החיובים הראשונים תואמים את החיובים שבית המשפט פסק לטובת המשיב. בנוסף נרשמו חיובים בגין הוצאות משפטיות ושכר טירחה בקשר לתיק ההוצאה לפועל. מדובר בסכום של 87 ש"ח בגין "אגרה בפתיחת תיק", סכום של 400.40 ש"ח בגין שכר טרחה בפתיחת תיק, וסכום של 437 ש"ח בגין "הגדלת חוב בקרן".
23. מעובדות אלה עולה כי חלק מן ההוצאות המשפטיות שנרשמו בחשבון המבקשת תחת הכינוי "יומן" לא אושרו למשיב על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. מדובר בחיוב בסכום של 1,454 ש"ח ביום 17 באוגוסט 2001, בחיוב בסכומים של 265 ש"ח ו-64.35 ש"ח בימים 4 ו-9 במאי 2001, ובחיוב בסכום של 175 ש"ח ובסכום של 974 ש"ח ביום 1 בנובמבר 2002. לא ניתן הסבר מכח מה המשיב חייב את חשבון המבקשת בהוצאות המשפטיות שנכללו במכתב המבקשת למשיב, וכן בסכומים האחרים שנרשמו בחשבון המבקשת תחת הכינוי "יומן".
24. הנה, המשיב חייב את חשבון המבקשת בהוצאות משפטיות שלא כדין. כך המשיב נוהג עם הלקוחות המשפטיים. מדובר בלקוחות רבים, ועל כן בסכומים עצומים.

25. בנוסף, בגין הסכומים שבהם חוייב חשבון המבקשת כדין, נצברה ריבית לחובת המבקשת, בשיעור העולה על המותר. אחת לרבעון המשיב מחייב את חשבון המבקשת ברבית על יתרת החוב. יתרת החוב כוללת שני מרכיבים – הוצאות שלא אושרו, וכן הוצאות שאושרו וחוייבו כדין, אך שיעור הרבית שצריך לחול עליהן נמוך יותר משיעור הרבית שבו המשיב מחייב את הלקוחות.
26. כך למשל, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבון המבקשת חויב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבון המבקשת עמד במשך הרבעון על יתרת חובה בסכום כ-12.5 אלפי ש"ח. המשיב גבה מהמבקשת ריבית בשיעור (שנתני) של כ-17% על החוב בחשבון, לרבות מרכיב ההוצאות. לפי חוק פסיקת רבית והצמדה, באותה העת המשיב היה רשאי לחייב את המבקשת, בגין מרכיב ההוצאות המאושרות, בהפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, בתוספת 3.2% בלבד (ראו להלן). מכאן עולה כי המשיב חייב את ההוצאות המשפטיות שאושרו לטובתו בריבית גבוהה מהמותר על פי דין.
27. שתי עילות התביעה עולות בבירור מן העובדות שתוארו. ראשית, המשיב מחייב את חשבונית הלקוחות בסכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, גם כאשר אלה לא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית. שנית, סכומי ההוצאות מתמוגגים לתוך יתרת החובה שבחשבון, וכתוצאה מכך נגבית בגינם ריבית ביתר.
28. הליך זה נועד לטפל בשתי תופעות אלה. ביחס לסכומים שבהם חוייבו חשבוניות הלקוחות ללא אישור של בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש לבטל את החיוב, לפי תאריך הערך שלו (ובהתאם לכך לבטל את כל חיובי הריבית בגינם). ביחס לסכומים שאושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש להקטין את חיובי הריבית, באופן שהלקוחות יחוייבו רק בהפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.

חלק שלישי – עילת התביעה הראשונה - המשיב גובה הוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו

29. המשיב נוהג לגבות מלקוחותיו הוצאות משפטיות, גם אם אלה לא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. הדבר עומד בניגוד להוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים.
30. סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל מורה כך:
- "זוכה המיוצג על-ידי עורך דין בתיק הוצאה לפועל זכאי לשכר עורך דין כאמור בתעריף המינימלי שנקבע לפי סעיף 81 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, זולת אם קבע ראש ההוצאה לפועל שכר אחר, על פי בקשה שהוגשה לוי."
31. סעיף 2 להוראות המפקח על הבנקים (נוהל בנקאי תקין מס' 409) מורה כך:
- "תאגיד בנקאי לא יגבה ולא ידרוש שכר טרחה והוצאות משפטיות אחרות בקשר לחליק משפטי, אלא בתום ההליכים המשפטיים וזאת בסכום שנפסק על ידי בית משפט או רשות שיפוטית אחרת כשכר עורך דין והוצאות משפטי."
- נוהל בנקאי תקין מס' 409 מצורף לבקשה זו כנספח ו'.

32. פסק-הדין שניתן בת"א (מתוזי ת"א) 367/89 מ.ד.פ. בע"מ נ' בנק מזרחי המאוחד בע"מ, תקדין-מתוזי 2192 (2) 1084, 1088 עוסק במקרה בו בנק חייב חשבון של לקוח בהוצאות משפט. בית המשפט קבע כי "התנהגותו זו של הבנק, אם אכן כך היא, מפליאה עד מאוד. זאת נוכח העובדה כי פסק-דין לטובת הבנק טרם ניתן, הוצאות לזכותו טרם נפסקו ונוכח העובדה, כי בסייפת כתב תביעתו עותר הבנק בנוסף לחיוב הנתבעת בתשלום הוצאות המשפט".
33. בית המשפט הכריע בשאלה זו גם בענין לוק. נקבע כי "אין מחלוקת בין הצדדים, כפי שאף עולה מעמדת המפקח על הבנקים שהוגשה לבית המשפט, ומנהל בנקאי תקין מסי 409 ... כי בנק אינו רשאי לחייב לקוח בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד כל עוד לא נפסקו לטובתו על ידי בית המשפט או ההוצל"פ".
34. רישום חיובים בחשבון מגדיל בפועל את יתרת החוב של הלקוח, ועל כן, דינו כגביה בפועל. כך מורה פסיקת בתי המשפט. בע"א 531/63 וינוגרד נ' בנק קופת עם בע"מ, פ"ד (2) 607, נקבע כי "בדרך כלל וכנוהג שבעולם רואים בחיוב חשבון הלקוח משום תשלום שהבנק עשה עבורו, וכן בזיכוי חשבון הלקוח בבנק משום תשלום אשר הבנק קיבל עבורו ... והדברים פשוטים וגלויים לכל בר-בי-רבי". כן ראו ע"א 359/68 הולצמן נ' בנק הפועל המזרחי בע"מ, פ"ד (2) 884.
35. בהתאם לכך נקבע בענין לוק כי "בהעדר ראיה אחרת – חיוב בחשבון נחשב כסכום המגדיל את יתרת החוב של הלקוח, ולא שמעתי מהבנק שהוא מודיע ללקוחותיו המשפטיים אחרת. נהפוך הוא: מן הראיות המעטות שהובאו נראה שהבנק דווקא מתייחס לחיובים אלו כאל חיובים של ממש ... לאור כל אלו, אסור לבנק לרשום בחשבון הלקוח חיובים אלו, שהוא מודה כי אין לו זכות לדרוש מן הלקוח לשלם, מבלי להודיע ללקוח שהם אינם מחייבים אותו".
36. המשיב נוהג באותו אופן ולכן דברים אלה נכונים ביחס אליו.
37. המשיב מחייב את יתרת החוב כולה בריבית. גם עובדה זו מלמדת כי רישום חיובים בחשבון מהווה גבייה של החוב לכל דבר וענין.
38. לסיכום עילת תביעה זו, המשיב אינו רשאי לחייב את חשבונית הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו לו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. למרות האיסור החל עליו לעשות כן, הוא נוהג כך. עליו להשיב ללקוחות סכומים אלה.

חלק רביעי - עילת התביעה השניה – גבייה שלא כדין של ריבית בנקאית על הוצאות משפטיות שאושרו

39. כאשר המשיב מחייב את חשבונית לקוחותיו בהוצאות משפטיות שאושרו כדין, הוא רשאי לגבות על סכומים אלה הפרשי הצמדה וריבית רק כפי שנקבע בחוק פסיקת רבית והצמדה. המשיב גובה רבית בשיעור גבוה יותר.
40. סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל קובע כי האגרות וההוצאות הנדרשות לצורך נקיטת ההליכים יחולו על החייב, וכי הן "ייגבו בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה...".

41. סעיפים 3, 3א' ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה מורים כך:
3. רשות שיפוטית רשאית לפסוק ריבית גם על הוצאות משפט ועל שכר טרחה של עורך דין שפסקה לבעל דין.
- 3א'. (א) במקום לפסוק ריבית רשאית רשות שיפוטית, לפי שיקול דעתה, לפסוק הפרשי הצמדה וריבית, במלואם או מקצתם ...
4. (א) הריבית לפי סעיפים 2 ו-3 וכן הריבית הנפסקת על סכום שיש לשלמו במטבע חוץ או במטבע ישראלי כשהוא צמוד למטבע חוץ, יהיו כשיעורים ובדרך חישוב שקבע שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ועם נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, אלא אם כן קבעה הרשות השיפוטית שיעור נמוך יותר."
42. תקנות 2 ו-3 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה (קביעת שיעור הריבית ודרך חישובה), תשס"ג-2003 (להלן: "תקנות פסיקת ריבית והצמדה") מורות כך:
2. שיעור הריבית הצמודה כמשמעותה בהגדרה הפרשי הצמדה וריבית שבחוק יהיה, לכל רבעון, בשיעור הריבית הצמודה המשתנה, ובלבד ששיעור זה לא יפחת מ-0%, בתוספת 1 נקודת אחוז.
3. שיעור הריבית לפי סעיף 4 לחוק, לענין סעיפים 2 ו-3 לחוק, יהיה, לכל רבעון, בשיעור הריבית השקלית המשתנה, בתוספת 2 נקודות אחוז."
43. הגדרות המונחים "ריבית צמודה משתנה" ו"ריבית שקלית משתנה" מופיעה בתקנה 1 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. שיעורי ריבית אלה מפורסמים באתר האינטרנט של החשב הכללי, בהתאם לתקנה 6 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. לדוגמה, ברבעון השלישי של שנת 2007 הריבית הצמודה עמדה על שיעור של 3.2% לשנה והריבית השיקלית עמדה על שיעור של 6.4% לשנה.
44. על מנת לגבות, בגין הוצאות משפטיות, ריבית בשיעור המותר לפי סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל וחוק פסיקת ריבית והצמדה, על המשיב להפריד מיתרת החובה את החיובים המשפטיים. עליו לחייב את הסכומים שאושרו כהוצאות משפטיות בהפרשי הצמדה וריבית בשיעור המותר. על יתרת החוב הוא יכול לחשב ריבית אחרת, בהתאם להסכמים שלו עם הלקוחות.
45. המשיב אינו נותג כך. הוא לא מפריד בין החיובים, אלא מחייב את כל החשבון בשיעור ריבית זהה, היא הריבית הבנקאית.
46. כך למשל, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבון המבקשת חויב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבון המבקשת עמד במשך הרבעון על יתרת חובה של כ-12.5 אלפי ש"ח. המשיב גבה מהמבקשת שיעור של כ-17% על החוב בחשבון. באותה העת ניתן היה לחייב את המבקשת בגין מרכיב ההוצאות המאושרות בהפרשי הצמדה למדד המחירים בתוספת ריבית בשיעור שנתי של 3.2% בלבד. לצורך חישוב הריבית המשיב לא ביצע הבחנה בין יתרת החוב הרגילה, למרכיב שנובע מהוצאות שאושרו למשיב. כך יצא כי הבנק גבה ריבית בשיעור גבוה ביותר גם על מרכיב ההוצאות שביתרת החשבון.

47. הנה, גביית שיעור ריבית בנקאית על יתרת החוב כולה, כשהיא כוללת גם תיובים בגין הוצאות משפטיות שאושרו למשיב – נעשית שלא כדין.

חלק חמישי – מעשי המשיב מגבשים נגדו עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה

48. חיוב חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל עומד בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל, ולסעיף 2 לנוהל בנקאי תקין מס' 409 שהוציא המפקח על הבנקים. בסעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל נקבע כי למעט התעריף המינימלי שנקבע בסעיף 81 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, לא ניתן לגבות הוצאות משפטיות אלא באישור ראש ההוצאה לפועל או לפי פסיקה של בית המשפט.

49. המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בריבית בנקאית על כל יתרת החוב בה נתון החשבון. בכך הוא גובה שיעור ריבית על סכומים שנפסקו לטובתו בגין הוצאות משפטיות בשיעור גבוה מהשיעור המותר. חיוב זה נעשה בניגוד לסעיפים 3 ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תקנות פסיקת ריבית והצמדה, וסעיפים 9(ג) ו-10 לחוק ההוצאה לפועל. הוראות חוק אלה מתירות למשיב לגבות על הוצאות משפטיות ריבית שקלית או הפרשי הצמדה וריבית צמודה בלבד, כהגדרתם בתקנות 2 ו-3 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. מדובר בריבית נמוכה בשיעור ניכר מהריבית שהמשיב גובה בפועל.

50. מעשים אלה של המשיב - חיוב חשבונות הלקוחות ביותר בשתי הדרכים שתוארו לעיל - מגבשים עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה. סעיף 63 לפקודת הניזקין קובע כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק, אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו".

51. סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל וסעיף 2 לנוהל בנקאי תקין מס' 409 מכוונים למטרה ברורה - לייחד את סמכות ההחלטה בדבר חיוב בהוצאות משפטיות לבית המשפט ולראש ההוצאה לפועל, על מנת שהדבר יבוצע במידה ובסבירות. בדרך זו המחוקק מגן על ציבור הלקוחות מפני חיוב שרירותי בהוצאות משפטיות, ללא כל בקרה.

52. המטרה של סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל ושל הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה ברורה. הוראות אלה מגבילות את שיעור הריבית שהזוכה רשאי לגבות מן החייב. המלומדים אי וינרוט ובי מדינה מחווים דעתם כי התכלית העיקרית של חוק פסיקת ריבית והצמדה היא "להגביל את שיעור הריבית אותו רשאי מלווה לגבות בגין הלואאה" – אי וינרוט ובי מדינה, דיני הלואאות (תל-אביב 2000), 51. זו גם המטרה של הוראות החוק אשר מפרות לחוק פסיקת ריבית והצמדה, כגון סעיף 9(ג) לחוק ההוצאה לפועל.

53. זוכה המפר את סעיפים 3, 3א ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, את הוראות המפקח על הבנקים (נוהל בנקאי תקין מס' 409) ואת סעיפים 9(ג) ו-10 לחוק ההוצאה לפועל, גורם לחייב נזק – חיוב ביתר. לשם מניעת תוצאה זו נקבעו הוראות חוק אלה. הפרתן מקימת עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה.

54. לסיכום חלק זה, הפרת המשיב את החובות המוטלות עליו לפי חוק ההוצאה לפועל, הוראות המפקח על הבנקים וחוק פסיקת ריבית והצמדה, מגבשת נגדו עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה, לפי סעיף 63 לפקודת הניזקין.

חלק שישי - מעשי המשיב נגבשים נגדו עילות תביעה בגין הטעיה

55. סעיף 3 לחוק הבנקאות מורה כך :
 "לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים :
 (1) המהות והטיב של השירות".
56. סעיף 15 לחוק הבנקאות מורה כך :
 "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקנה שניתנה לפיו, כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]".
57. תאגיד בנקאי אינו רשאי לחייב לקוח בהוצאות משפטיות אם אלה לא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. בנוסף, תאגיד בנקאי אינו רשאי לגבות ריבית בגין חיובים משפטיים שאושרו לו יותר משיעור הריבית שנקבע לשם כך בתקנות פסיקת ריבית והצמדה.
58. המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט ולא אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. המשיב גם מחייב את חשבונות לקוחותיו בריבית בנקאית, כאשר יתרת חובה זו כוללת סכומים שנפסקו לטובת המשיב בגין הוצאות משפטיות. המשיב אינו רשאי לגבות בגין ההוצאות שנפסקו ריבית בשיעור גבוה מהשיעור שנקבע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
59. לקוחות המשיב סבורים כי הגביה בחשבונם מתבצעת בהתאם להוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים. הם מוטעים ומשלמים הוצאות משפטיות וריבית בניגוד לדין. מדובר בעניינים מהותיים בקשר למתן שירות ללקוח, ובסכומי כסף משמעותיים שהמשיב גובה מלקוחותיו שלא כדין.
60. זו הטעיה של הלקוחות.
61. בענין לוק דובר בלקוח שטען כי הבנק לא היה רשאי לחייבו בהוצאות משפטיות. עוד נטען כי הבנק יצר מצג כוזב כאילו הוא רשאי לגבות את ההוצאות על-ידי רישום החיוב בחשבון והצגת יתרת החוב כשהיא כוללת חיוב זה. בית המשפט קיבל את טענת הלקוח, וקבע כי "הבנק מטעה את לקוחותיו בכך שהוא איננו מודיע ללקוחות שחיובים אלו אינם מחייבים אותם. נהפוך הוא: בדף החשבון שהוא מספק להם נאמר שבהעדר הערה מצד הלקוח הוא יחשב כמי שמודה בנכונותם. בכך קיימת הטעיה במחדל כלפי אותם לקוחות ... רישום החיוב בחשבון יוצר מצג שווא כלפי הלקוחות כאילו מדובר בחיוב תקף על פי דין" (עמ' 15; ההדגשה הוספה). באותו ענין התביעה לא אושרה כייצוגית, מטעמים הקשורים לאישיות התובע (שאינם רלוונטיים לענייננו), ולאחרונה חודש הדיון בה.
62. בת"א (ת"א) 1133/02 בשי"א 3063/02 מעונות עזרת ישראל - בני ברק נ' בנק מרכזתיל דיסקונט בע"מ, דינים מחוזי (לדן) 438 (להלן: ענין "מעונות עזרת ישראל") בית המשפט קבע כי בנק הטעה את לקוחותיו בכך שהוא הסתיר את אופן החישוב של עמלה מסויימת. הבנק לא הביא לידיעת הלקוח כי הוא נוהג לרשום פרעון של כל שיק מעותד בשורה נפרדת, ולגבות על כל פעולה כזו עמלה. בית המשפט קבע כי "... אין ולא יכול להיות ספק, לדעתך, כי גביית עמלה בגין שירות כזה או אחר, שניתן ע"י התאגיד הבנקאי ללקוח ושיעורה, הוא עניין מהותי למתן שירות ללקוחי כמשמעותו של מונח זה בסי' 3 הני"ל...". בית המשפט קבע כי על הבנק מוטלת חובה ליידע את הלקוחות על אופן גביית העמלות, בין אם הלקוח התעניין בענין ובין אם לאו. הבנק לא עשה כן. במעשים אלה הוא הפר את האיסור שלא להטעות.

63. בדנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק – חברה ישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נז(6) 465-466 (להלן: "ענין ברזני") נדון פרסום של חברת בזק, כי החיוב בגין שיחות בחיגוי בינלאומי ייעשה על פי משך זמן השיחה המדויק, בפועל נגבו סכומים גבוהים יותר. בית המשפט קבע (ברוב דעות) כי לכאורה בוצעה הטעיה לפי סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הצרכן"), שנועדה להגביר את השימוש של הצרכנים בשיחות בינלאומיות. באותו ענין הבקשה נדחתה כיון שלא הוכחה עילת תביעה אישית. כן ראו ר' בן-אוליאל, דיני בנקאות – חלק כללי (1996) 78.

64. בענין ברזני בית המשפט העליון קבע כך (בדעת יחיד לענין זה):

"...ספק מבצע עוולה לפי סעיף 2(א) לחוק אף בהיעדר פרסום מטעה הן כאשר הוא נותן לצרכן חשבון המבוסס על מחיר שונה וגבוה מהמחיר המפורסם, והן כאשר הוא גובה מהצרכן, למשל באמצעות הוראת קבע, מחיר גבוה מן המחיר שפרסם. בהתנהגויות כאלה יש משום התנהגות עוולתית של עשיית 'דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת – תעלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה'. שכן, כאשר ספק דורש מחיר או גובה מחיר מסוים, הוא יוצר מצג שעליו מסתמכים הצרכנים, לפיו זהו המחיר הנכון, כפי שפורסם. הצרכנים זכאים לרכוש את השירות במחיר כפי שפורסם, יהיה מחיר זה אשר יהיה, וכשמשלמים הם לספק את הסכום שבחשבון או מאפשרים לו לגבות תשלום מתשבונם, הם עושים זאת על יסוד הסתמכות סבירה על כך שחשפק לא יגבה יותר מכפי שפרסם. ישנו מעין 'Integrity of the Price'... הפער בין הסכום שאותו חייב הצרכן, לפי המחיר שפורסם, לבין הסכום שגבה ממנו בפועל, הוא חזק שנגרם לאותו צרכן. נזק זה שנגרם לצרכן קשור בסיבתיות עובדתית ישירה להתנהגות העוולתית של הספק. הצרכן שילם את הסכום העודף מפאת ההטעיה של הספק. אלמלא היה מפר הספק את חובתו, ואילו היה מחייב את הצרכן על-פי המחירים הנכונים, היה הצרכן משלם את המחיר הנכון, וממילא לא היה ניזוק".

65. דברים אלה ישימים לענייננו. בחייבו את חשבונות הלקוחות בסכומים שונים, המשיב יוצר מצג כאילו חיוב החשבון נעשה כדין. זוהי הטעיה.

66. סעיף 15 לחוק הבנקאות קובע כי הפרת אחת מהוראות חוק זה מקימה סעד לפי דיני הנוזיקין. בית המשפט עסק בסעד הקבוע בחוק בגין הפרת חוק הבנקאות בבש"א (ת"א) 24455/01 חזן נ' בנק הפועלים בע"מ (פורסם באתר נבו). נקבע כי "חוק הבנקאות מאפשר פיצוי כספי על הפרות שבוצעו ביחס אליו בהתאם לדיני הנוזיקין הרגילים".

67. מעשי המשיב ומחדליו מהווים גם הטעיה לפי דיני החוזים הכלליים. החלכה הפסוקה מורה כי "מקום שצד לחוזה מתחייב לבצע פעולה פלונית, ובשעת מתן ההתחייבות גיבש לעצמו התלטה כי אין הוא עומד לבצע את התחייבותו, מכניס עצמו למסגרת סעיף 15 לחוק החוזים (חלק כללי), שכן הוא מטעה את הצד השני באשר למצב דעתו ביום ההתקשרות" – ע"א 760/77 בן עמי נ' בנק לאומי לישראל, פ"ד לייג(3) 567. הדברים יפים לענייננו. בזמן שהמשיב התקשר עם לקוחותיו, היינו בעת שבו נחתמו מסמכי פתיחת החשבון, הוא יודע היטב כי הוא אינו רשאי לגבות הוצאות משפטיות ללא אישור בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, וכי הוא אינו רשאי לגבות ריבית בנקאית בגין חיובים משפטיים. המשיב מתקשר עם לקוחותיו מתוך ידיעה שהוא אינו מתכוון לקיים הוראות אלה. זוהי הטעיה ברורה.

68. לסיכום חלק זה, המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שלא כדין, וכן גובה שלא כדין ריבית בנקאית על חיובים משפטיים. הראינו כי בכך מתגבשת נגדו עילה של הטעיה לפי חוק הבנקאות ודיני החוזים. הלקוחות זכאים לקבל פיצוי בגין הטעיה.

חלק שביעי – עילות תביעה נוספות – הפרת חוזה, עשיית עושר, התנהגות לא בתום לב, הפרת חובות בנקאי

69. התנהגות המשיב מקימה למבקשת, וכמוה לציבור לקוחות המשיב עילות תביעה נוספות.
70. במעשים שתוארו המשיב מפר את החוזה עם הלקוחות. על כן קמה עילת תביעה בגין הפרת חוזה, לפי חוק החוזים וחוק החוזים תרופות.
71. המשיב גם מפר את החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בביצוע החיובים על-פי ההסכם, בהתאם לסעיף 39 לחוק החוזים. חיוב חשבון לקוחות הנתבע בהוצאות משפטיות שלא אושרו לנתבע מהווה התנהגות חסרת תום לב, ובייחוד כשהדבר נעשה בלא שאדם מן היישוב יכול לזהות זאת כדפי החשבון. ציון חיובים אלה נעשה בשם "יומן" שאינו מרמז על עניינם. גם צירוף חיובים משפטיים שנפסקו למשיב ליתרת החובה מהווה התנהגות חסרת תום לב.
72. המשיב גם עושה עושר ולא במשפט, על חשבון ציבור לקוחותיו. הוא גובה מלקוחותיו הוצאות משפטיות ומחייב אותם בריבית מוגדלת בגין הוצאות משפטיות שאושרו לו. בדרך זו המשיב מקבל שלא על פי זכות שבדין נכס וטובה הנאת, שבאו לו מאדם אחר, ועל כן הוא חייב להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, הכל כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.
73. ועוד, המשיב כתאגיד בנקאי נושא בחובת אמון מיוחדת כלפי הלקוחות. ראו ע"א 1304/91 טפחות - בנק משכנתאות לישראל בע"מ נ' ליפרט, פ"ד מז(3) 309. במעשים המתוארים בבקשה זו הוא מפר חובה זו. במעשים המתוארים בכתב תביעה זה הוא מפר חובה זו.
74. הנה, מעשי המשיב שמתוארים בבקשה זו תביעה זה מקימים לציבור לקוחות המשיב עילות תביעה נוספות.

חלק שמיני – מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה ייצוגית

75. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר תובענה זו כתובענה ייצוגית, לפי חוק תובענות ייצוגיות. תובענה זו ממלאת אחר כל התנאים שנקבעו לצורך זה.
76. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא כתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בתוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית; ...". סעיף 3 לתוספת השניה כולל "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו ובין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה בין אם לאו". סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה; ...".
77. מדובר בתביעה נגד תאגיד בנקאי, בענין שבינו ובין לקוח. המבקשת אוחזת עילת תביעה כזו. על כן ניתן להגיש תובענה ייצוגית בקשר לענין זה.

78. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה והחוגגת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב". בחלקים הבאים של הבקשה נבחן הוראות אלה, ונראה כי הבקשה ממלאת את הדרישות הקבועות בהן.

חלק תשיעי - הסעד - השבת הסכומים שהמשיב גבה ביתר

79. מעשי המשיב הסבו למבקשת נזק – הסכום בו חוייב חשבונה בגין הוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, וכן הריבית שהמשיב חייב את חשבון המבקשת בגין הוצאות משפטיות שנפסקו לטובתו יותר משיעור הריבית שהוא רשאי לחייב כדין. על המשיב להשיב למבקשת את חסרון הכיס שנגרם לה כתוצאה מחיובים אלה.

80. כל עילות התביעה מעמידות לזכות לקוחות המשיב את אותו סעד – השבת הסכומים שנגבו שלא כדין. כזכור, עילות אלה הן הפרת תובה חקוקה, הטעיה, הפרת הסכם, הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, עשיית עושר לא במשפט והפרת תובת בנקאי. בגין עילות אלה המבקשת, וכמוה שאר חברי הקבוצה שהיא מבקשת לייצג, זכאים לסעד זהה.

81. המבקשת אינה יכולה להעריך את הנזק שנגרם לקבוצת התובעים. מדובר בסכומי עתק. כידוע לכל, המשיב הוא תאגיד בנקאי מוביל. ככל הנראה למשיב עשרות אלפי לקוחות משפטיים. מכל לקוח כזה המשיב גובה מאות ואלפי ש"ח שלא כדין בשתי הדרכים בהן עוסקת בקשה זו. המשיב נוהג כך מזה שנים רבות. לפי הערכת המבקשת, מדובר בסכום של מאות מליוני ש"ח שהמשיב גובה מחברי קבוצת התובעים שלא כדין. לא ניתן לנקוב בסכום מדויק.

82. סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". הראינו כי המבקשת עומדת בדרישה זו, על נקלה.

חלק עשירי - שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה יוכרעו לטובתן

83. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה". על-פי דרישה זו, יש להוכיח כי עילות התביעה כנגד המשיב, בשל הנזק שנגרם לכל אחד מהמבקשים, משותפות לכלל חברי הקבוצה שהמבקשת עותרת לייצג, ומבוססות על אותן עובדות שהמבקשת טוענת לקיומן, וכי יש אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.

84. ברור לחלוטין כי כל היסודות של עילת התביעה משותפים למבקשת ולכל חברי קבוצת התובעים. המשיב נוהג לחייב את לקוחותיו המשפטיים בהוצאות משפטיות אשר לא אושרו לו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. המשיב גובה מציבור לקוחותיו ריבית בשיעור גבוה מהמותר על פי דין בגין חיובים משפטיים שאושרו לו. התנהלות פסולה זו נעשתה באופן אחיד כלפי כל ציבור הלקוחות המשפטיים של המשיב.

85. למבקשת וליתר חברי קבוצת התובעים עילות תביעה משותפות. בבסיס התובענה עומדות מספר עילות - הפרת חובה תקוקה, הטעיה, ועוד. המשיב גובה מציבור לקוחותיו המשפטיים סכומים שהוא אינו רשאי לגבות מהם. נסיבות אלה אינן כוללות יסוד כלשהו הנוגע למבקשת באופן ספציפי, אלא כולן נוגעות באופן אחיד לציבור הלקוחות המשפטיים של המשיב.
86. בענין לוק נקבע כי "השאלה אם חיוב מסוג 'יומף' או 'גזברות' מוצדק אם לאו - היא עניין לתובענה פרטנית. אך השאלה העקרונית הנוגעת לעצם רישום חיובים אלו בחשבונותיהם של הלקוחות המשפטיים, מבלי שרשות משפטית אישרה לבנק לגבותם, היא שאלה המשותפת לכל הלקוחות הנייל, שהם הקבוצה התובעת".
87. לשם בירור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות הבאות: האם המשיב הפר את הוראות חוק הבנקאות, את הוראות המפקח על הבנקים, את הוראות חוק התוצאה לפועל, את הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, האם קמה עילת תביעה נגד המשיב בגין הפרת חובה תקוקה; האם המשיב הפר את הסכם ההתקשרות שלו עם לקוחותיו; האם המשיב ביצע הטעיה בנוגע לחיובים שהוא ביצע שלא כדין; האם המשיב הפר את חובות האמון המיוחדות החלות עליו כתאגיד בנקאי; ועוד.
88. שאלות אלה משותפות לכלל חברי הקבוצה.
89. גם עילות התביעה האחרות - הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, התנהגות שלא בתום לב, עשיית עושר ולא במשפט והפרת חובות בנקאי - מעוררות שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה. המשיב לא נהג עם המבקשת באופן שונה מן האופן שבו הוא נוהג עם כלל חברי קבוצת התובעים.
90. גם הסעד לו זכאי כל אחד מחברי קבוצת התובעים זהה - השבת הסכומים שנגבו על-ידי המשיב בגין הוצאות משפטיות שלא כדין והסכומים שנגבו ביתר כריבית על הוצאות משפטיות שאושרו. ההשבה תבוצע בדרך של תיקון חשבונות הלקוחות, השבת סכומי כסף, או כל דרך אחרת עליה יורה בית-המשפט הנכבד.
91. למען הזהירות נוסף כי לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטעונות הכרעה, העובדתיות והמשפטיות. דרישה כזו תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה לבלתי אפשרי. לפיכך אומצה הגישה לפיה די בכך שהשאלות העיקריות, העומדות במוקד הדיון, משותפות לחברי הקבוצה - ראו רע"א 8332/96 שמש נ' רייכרט ואח', פ"ד נ"ה (5) 276, 296; רע"א 4556/94 טצת ואח' נ' זילברשץ, פד"י מ"ט(5) 774, 788 (להלן: "ענין טצת"). מעבר לכך, כיום סעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות קובע דרכים שונות לטפל בתביעה האישית של כל אחד מחברי הקבוצה, לאחר אישור התובענה כייצוגית.
92. הנה, ברור כי היסודות המשותפים למבקשת וליתר חברי קבוצת התובעים מהווים המרכיב העיקרי, אולי אפילו הבלעדי, בהתדיינות זו. המערכת העובדתית והמשפטית, עליה מבוססת הבקשה, משותפת למבקשת, ולכל חברי קבוצת התובעים. על כן, ברור כי שאלות מהותיות של עובדה ומשפט, המשותפות לקבוצה, יוכרעו לטובתן.

חלק אחד עשר - התובענה הייצוגית מתאימה ביותר להכרעה במחלוקת

93. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא כי התקיימו כל אלה ... (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.
94. אין ספק כי בענייננו ניהול ההליך במתכונת של תביעה ייצוגית מהווה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת.
95. בענין ברזני נקבע כי "מכשיר התובענה הייצוגית נועד להבטיח אכיפת יעילה של הנורמות הקבועות בחוק ולהרתיע את העוסקים, בעלי היתרון הכלכלי, מכל ניסיון לנצל לרעה את תמימותו של הצרכן, את חולשתו בעימות שבין השניים ואת חוסר הכדאיות הטמונה בהגשת תביעה על ידו נגד העוסקים, בשל הנזקים הנגרמים כתוצאה ממעשיהם, היכולים להיות קטנים יחסית לכל צרכן ומקור להתעשרות שלא כדין לעוסק." הסדר זה נקלט בחוקים צרכניים שונים כדוגמת חוק הבנקאות וחוק הגנת הצרכן. כן ראו ענין טצת, שם בית המשפט העליון מתייחס לערך המרתיע של התביעה הייצוגית.
96. דברים אלה נכונים לענייננו. המשיב שלח ידו במעשי הסתרה, הטעיה והפרת, כלפי ציבור רב של לקוחות. יש להניח כי הנזק שנגרם לכל לקוח לא יביא אותו לנקוט הליכים באופן עצמאי, אם בשל חוסר כדאיות כלכלית או בשל חשש ממערכה משפטית נגד גוף רב עצמה. כמו כן, מדובר בעניינים משפטיים וחשבונאיים סבוכים אשר דורשים פניה למומחים שעלותם רבה. כך מצטמצם הסיכוי כי חברי הקבוצה יפנו לבית המשפט וינהלו הליכים יקרים וסבוכים. יש לזכור כי חברי קבוצת התובעים המדוברת מצויים כהליכים משפטיים בגין חובם למשיב, דבר שמקשה עליהם לתוציא כספים רבים למימון שכר טירחת עורכי-דין והוצאות משפטיות.
97. הדעת נותנת כי ציבור הלקוחות כלל לא מודע לעניני התביעה. הבנה בעניינים אלה טעונה בקיאות בהלכות הבנקאות, הן בהיבט הפיננסי והן בהיבט המשפטי. לקוח מן הישוב בוודאי אינו יודע מתן הדרישות לחיוב חשבונו בהוצאות וכיצד מחושבת הרבית. הוא מניח כי הבנק עושה כן בדרך הנכונה.
98. בנסיבות אלה ברור שתובענה ייצוגית תגשים את המטרה שביסודה - להעניק תרופה לציבור של לקוחות הנפגעים כתוצאה ממעשי המשיב ומחדליו. כמו כן, ההכרעה בשאלות במסגרת התביעה ייצוגית תחסוך זמן שיפוטי רב. גם תימנע אפשרות של פסיקה סותרת בקשר לאותם מעשים. בדיוק למקרים כאלה הוקם מוסד התביעה הייצוגית.
99. גם גודל הקבוצה, בשמה המבקשת מעוניינת לתבוע את המשיב, מצדיק את אישור התובענה כיייצוגית. למשיב, תאגיד בנקאי מוביל וידוע, בוודאי לקוחות משפטיים רבים מאד.
100. בנסיבות אלה מן ההכרח לנהל את התביעה כיייצוגית. זוהי הדרך ההוגנת להכריע בענין ולהשיב לחברי הקבוצה את הכספים שהמשיב נטל מהם שלא כדין.

חלק שניים עשר - ענינם של כל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בידי המבקשת בתום לב ובדרך הולמת

101. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא שהתקיימו כל אלה ... (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב".
102. הדרישה של הייצוג ההולם של ענייני הקבוצה, מופנית בעיקר לשאלה אם המבקש הייצוגי יוכל לפעול במידת המרץ הראויה, ואם אין הוא נתון במצב של ניגוד עניינים בינו לבין שאר חברי הקבוצה.

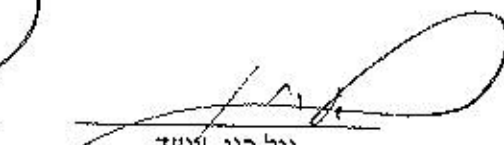

103. המבקשת מייצגת בדרך הולמת את עניינם של כל חברי הקבוצה. הזכויות והאינטרסים שלהם זהים. רצונה הוא להביא לכך שהמשיב יחזיר לחברי הקבוצה את סכומי הכסף שנגבו מהם שלא כדין.
104. על כן ברור כי עניינם של כל חברי קבוצת התובעים מיוצג ומנוהל בדרך הולמת על-ידי המבקשת.

חלק שלושה עשר - סוף דבר

105. בבקשה זו הזכרנו מספר פעמים את ענין לוק. באותו ענין בית-המשפט המחוזי בתל-אביב יפו דחה את הבקשה, מסיבות הקשורות למבקשים. תוגש על כך ערעור, והוא נדון לאחר כניסת חוק תובענות ייצוגיות לתוקף. בערעור הוחלט על התזרת הדיון לערכאה הראשונה, על מנת שזו תבחן את האפשרות לעשות שימוש בסעיף 8(ג1) לחוק תובענות ייצוגיות (צירוף תובע ייצוגי או החלפתו). החליך בענין לוק נמצא בשלב זה. באי-כח המבקשת מייצגים שם את המבקשים (שרה וברוך לוק) וגם אדם נוסף, אשר ביקש להצטרף כצד להליך (מר יוסקה חגמה). נוכח מצב התליך המתקדם בענין לוק, המבקשת סבורה כי אין מקום שבית-המשפט הנכבד יעשה שימוש בסמכות הקבועה בסעיף 7(א1) לחוק תובענות ייצוגיות, ויעביר את הדיון לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב יפו. מהלך כזה יכרוך זה בזה הליך שמתנהל שנים רבות ונמצא בשלב מתקדם ביותר (ענין לוק) עם הליך חדש (ענייננו), כאשר כל הליך עוסק בהתנהלות של בנק אחר. בהליך הנוכחי גם כלולה עילת תביעה שלא נידונה בענין לוק. בנסיבות אלה, המבקשת סבורה כי העברת הענין לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב לשם דיון מאוחד לא תועיל לקידום אף אחד משני התליכים, ועלולה לגרום לסרבול התליכים. מכל מקום, המבקשת ראתה לנכון להסב את תשומת הלב של בית המשפט הנכבד לענין זה.
106. המשיב הוא גוף בעל עוצמה יוצאת דופן. ציבור הלקוחות זקוק להגנה מפני שרירות ליבו. ניסיון החיים מלמד כי גופים מסוג כמו זה של המשיב מוצאים דרכים, שונות ומשונות, לחשיג כספים מן הלקוחות, ללא זכות. קשה להעלות על הדעת מקרה מתאים יותר לתת הגנה לציבור הלקוחות. זהו בדיוק מסוג המעשים אשר הדרך הנכונה – וכנראה היחידה – לטפל בהם, תהא לאשר תביעה כייצוגיות ולהורות על השבת הסכומים שנגבו מהלקוחות בניגוד לדין.
107. בקשה זו נתמכת בתצהיר המבקשת, המאמת את העובדות המופיעות בה.
108. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש ברישא של הבקשה.
109. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

 עקב אביעד, עו"ד
 אביעד, סרו ושות', עורכי-דין

 גיל רון, עו"ד
 גיל רון, קינן ושות', עורכי-דין

באי-כח המבקשת

תצהיר

אני החתומה מטה, יפית סילורח, נושאת תעודת זהות מס' 036424711, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אחיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה כדלקמן:

חלק ראשון – מבוא

1. הנני נותנת תצהיר זה בתמיכה לבקשה שהוגשה לאישור תובענה נגד בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "המשיב") כתובענה ייצוגית לפי חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").
התובענה אשר מבוקש לאשר כייצוגית מצורפת לתצהיר זה כנספח א'.
2. המשיב מחייב את חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות בגין טיפול בחובותיהם, כגון הוצאות מסירת כתבי טענות, הוצאות גביה ועוד. בחשבונות החיובים מופיעים תחת הכותרת "יומין", או שם אחר. המשיב רשאי לחייב את חשבונות הלקוחות רק אם ערכאה שיפוטית אישרה את ההוצאה. הוא מחייב את חשבונות הלקוחות גם ללא אישור כזה. הדבר נעשה שלא כדין. זוהי עילת תביעה אחת.
3. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים למשיב לגבות סכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, בגין סכומים אלה המשיב רשאי לגבות הפרשי הצמדה וריבית לפי החוק. השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "חוק פסיקת ריבית והצמדה"). במועל, המשיב מצרף הוצאות אלה אל יתרת החובה בחשבון, ומחיל על כל מרכיבי החשבון, כולל מרכיבי ההוצאות, את הריבית שחלה בחשבון. במקרים רבים מדובר בריבית פיגורים, בשיעור שעולה על זה שמונהג לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. המשיב איננו רשאי לנהוג כך. כתוצאה מכך המשיב גובה סכומי כסף העולים על אלה שמותר לו לגבות. זוהי עילת התביעה השנייה.
4. אלה העובדות המבססות את עילות התביעה. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בפעולות שתוארו לעיל המשיב מפר הוראות של חוקים שונים והוראות של המפקח על הבנקים.
5. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בביצוע חיובים אלה המשיב מטעה את הלקוחות. מעשים אלו מקימים ללקוחות עילת תביעה בגין הטעיה.
6. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מעשים אלה של המשיב מקימים לי, וליתר חברי הקבוצה שאני מבקשת לייצג, עילות תביעה נוספות.

7. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, זהו מקרה מתאים ביותר לניהול תובענה כייצוגית. הלקוחות המשפטיים של המשיב אינם טורחים לנהל הליכים בגין הוצאות שהמשיב חייב בהן את החשבון, או בגין שיעור ריבית שנגבה על מרכיב ההוצאות. לרוב אלה סכומים קטנים, ביתס ליתרת החוב שנצברת בחשבון. מרבית הלקוחות אינם מודעים לסוגיות אלה כלל. המשיב מנצל לרעה מצב דברים זה, ונהנה מגבייה בלתי-חוקית של סכומי עתק. המשיב נוהג כך תוך התנערות מוחלטת מן הדין ומן החובות המיוחדות החלות עליו כבנקאי.

8. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, רק הליך של תובענה ייצוגית יכול להביא לתיקון עוול זה.

חלק שני - העובדות - המשיב גובה מלקוחותיו הוצאות משפטיות שלא אושרו וכן ריבית שלא כדין

9. המשיב הוא תאגיד בנקאי. לעיתים לקוחות אינם משלמים את חובם למשיב. המשיב נערך לנקוט הליכים משפטיים נגד לקוחות כאלה, שוכר שירותים של עורכי-דין ובעלי מקצוע נוספים, מנהל את ההליך המשפטי, ולאחר מכן גם פועל לגביית החוב.

10. לשם כך המשיב נושא בהוצאות משפטיות שונות – שכר טרחת מומחים ויועצים, אגרות, הוצאות מסירה, ועוד.

11. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב רשאי לחייב את לקוחותיו בגין הוצאות משפטיות, רק אם אלה נפסקו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על ידי ראש ההוצאה לפועל.

12. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב פועל בניגוד לכך. הוא מתייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שונות, גם אם אלה לא נפסקו לטובתו על ידי בית המשפט ולא אושרו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. חיובים אלה מכונים ברישומי המשיב בחשבונות הלקוחות בשם "יומן" או בשמות אחרים.

13. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים למשיב לגבות הוצאות, סכומים אלה נושאים הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. חוק זה קובע את שיעור הריבית שנצבר על חובות כאלה וכן את מועדי צירוף הריבית לקרן. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב לא נוהג בהתאם לכך. הוא מוסיף ליתרת החוב שבחשבון הלקוח את ההוצאות המשפטיות שאושרו לו, ככל חיוב אחר. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, סכומים אלה מתמוגים אל תוך יתרת החובה שבחשבון. הריבית הבנקאית בה החשבון מחוייב נצברת על יתרת החובה כולה, ובכלל זה על מרכיב ההוצאות המשפטיות. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מדובר בריבית גבוהה בשיעור ניכר מהריבית שהמשיב זכאי לה לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גם בכך המשיב גובה ריבית שלא כדין.

14. הנני אדם פרטי, לקוחה של המשיב. במשך שנים הנני מנהלת אצל המשיב חשבון עובר-ושב מסי 269222/92 בסניף מסי 936 בעיר רמלה בה אני מתגוררת.

15. ביום 3 ביוני 2001 בית משפט השלום בתל אביב יפו נתן פסק דין לטובת המשיב נגדי, בהיעדר הגנת המתייב אותי לשלם למשיב סכום של 8,292 ש"ח. כן נפסקו לחובתי הוצאות בסכום של 340 ש"ח, ושכר טרחת עורך-דין בסכום של 1,244 ש"ח.
פסק הדין מיום 3 ביוני 2001 מצורף לתצהיר זה כנספח ב'.
16. ביום 25 במרץ 2002 נפתח תיק הוצאה לפועל מסי 2-02-25501-01, לביצוע פסק-הדין. בנוסף לתיק זה מתנהלים נגדי הליכי הוצאה לפועל נוספים. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עם פתיחת תיק ההוצאה לפועל על-ידי המשיב, אושרו מספר סכומים בגין הוצאות משפטיות ואגרות. בין היתר אושר למשיב סכום של 87 ש"ח בגין אגרה בפתיחת תיק הוצאה לפועל. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, סכום זה, ככל הוצאה משפטית, מזכה את המשיב בהפרשי הצמדה וריבית לפי השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
17. ביום 26 ביוני 2002 המשיב חייב את חשבוני בסכום זה (87 ש"ח) וצירף אותו ליתרת החובה בחשבון. מקור החיוב צויין בחשבון כ-"יומן ח/ז" 93600" (אסמכתא מסי 120026). לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כתוצאה מכך, הריבית אשר בה מחוייב חשבוני נצברת, אחת לרבעון, גם על אגרת פתיחת תיק ההוצאה לפועל שנרשמה בחשבוני. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ריבית זו גבוהה בשיעור ניכר מהפרשי ההצמדה והריבית שהמשיב רשאי לחייב אותי לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.
העתקים של דפי החשבון שלי אצל המשיב מצורפים לתצהיר זה כנספח ג'.
18. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב חייב את חשבוני בסכומים נוספים, תחת השם "יומן". לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביום 17 באוגוסט 2001 נרשם בחשבוני חיוב בסכום של 1,454 ש"ח בגין "יומן ח/ז" 93600" (אסמכתא מסי 20016). לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביום 4 במאי 2001 נרשם בחשבוני חיוב בסכום של 265 ש"ח (אסמכתא מסי 17030), וביום 9 במאי 2001 נרשם בחשבוני חיוב בסכום של 64.35 ש"ח (אסמכתא מסי 20044), שניהם בגין "יומן ח/ז" 93600". לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביום 1 בנובמבר 2002 נרשמו בחשבוני חיובים בסכום של 175 ש"ח (אסמכתא מסי 20002) ובסכום של 974 ש"ח (אסמכתא מסי 20027), שניהם בגין אותו חיוב "יומן".
19. פניתי אל המשיב בבקשה לברר מדוע חשבוני חויב בגין סכומים אלה. פקידה בסניף רמלה של המשיב מסרה לי בשיחת טלפון שמדובר בחיובים בגין הוצאות משפטיות.
20. ביום 27 בנובמבר 2007 פניתי אל המשיב במכתב, בו שאלתי מדוע חוייבתי בסכומים אלה.
העתק של מכתבי מיום 27 בנובמבר 2007 מצורף לתצהיר זה כנספח ד'.
21. ביום 31 בדצמבר 2007 בא-כח המשיב, עו"ד אילן שמעוני, השיב למכתבי. במכתבו נאמר כי "במענה למכתבך מיום 27/11/07, רצ"ב דף הוצאה לפועל לגבי פירוט ההוצאות שהיו בתיק". לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בדברים אלה בא-כח המשיב לא השיב לשאלה.
העתק של מכתב בא-כח המשיב מיום 31 בדצמבר 2007, ודף ההוצאה לפועל שצורף אליו, מצורפים לתצהיר זה כנספח ה'.

22. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בדף התוצאה לפועל שצורף למכתב בא-כח המשיב נכללו שישה חיובים. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, שלושת החיובים הראשונים תואמים את החיובים שבית המשפט פסק לטובת המשיב. בנוסף נרשמו חיובים בגין הוצאות משפטיות ושכר טירחה בקשר לתיק תהוצאה לפועל. מדובר בסכום של 87 ש"ח בגין "אגרה בפתיחת תיק", סכום של 400.40 ש"ח בגין שכר טירחה בפתיחת תיק, וסכום של 437 ש"ח בגין "הגדלת חוב בקרן".
23. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מעובדות אלה עולה כי חלק מן התוצאות המשפטיות שנרשמו בחשבוני תחת הכינוי "יומן" לא אושרו למשיב על-ידי בית המשפט או ראש התוצאה לפועל. מדובר בחיוב בסכום של 1,454 ש"ח ביום 17 באוגוסט 2001, בחיוב בסכומים של 265 ש"ח ו-64.35 ש"ח בימים 4 ו-9 במאי 2001, ובחיוב בסכום של 175 ובסכום של 974 ש"ח ביום 1 בנובמבר 2002. לא ניתן הסבר מכת מה המשיב חייב את חשבוני בהוצאות המשפטיות שנכללו במכתבי המשיב, וכן בסכומים האחרים שנרשמו בחשבוני תחת הכינוי "יומן".
24. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מעובדות אלה עולה כי המשיב חייב את חשבוני בהוצאות משפטיות שלא כדין. כך המשיב נוהג עם הלקוחות המשפטיים. מדובר בלקוחות רבים, ועל כן בסכומים עצומים.
25. בנוסף, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בגין הסכומים שבהם חוייב חשבוני כדין, נצברה ריבית לחובתי, בשיעור העולה על המותר. אחת לרבעון המשיב מחייב את חשבוני בריבית על יתרת החוב. יתרת החוב כוללת שני מרכיבים – הוצאות שלא אושרו, וכן הוצאות שאושרו וחוייבו כדין, אך שיעור הריבית שצריך לחול עליהן נמוך יותר משיעור הריבית שבו המשיב מחייב את הלקוחות.
26. כך למשל, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבוני חוייב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבוני עמד במשך הרבעון על יתרת חובה בסכום כ-12.5 אלפי ש"ח. המשיב גבה ממני שיעור של כ-17% על החוב בחשבון, לרבות מרכיב ההוצאות. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לפי חוק פסיקת רבית והצמדה, באותה העת ניתן היה לתייב אותי, בגין מרכיב ההוצאות המאושרות, בהפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, בתוספת 3.2% בלבד. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מכאן עולה כי המשיב חייב את ההוצאות המשפטיות שאושרו לטובתו בריבית גבוהה מהמותר על פי דין.
27. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, שתי עילות התביעה עולות בבירור מן העובדות שתוארו. ראשית, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב מחייב את חשבוני הלקוחות בסכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, גם כאשר אלה לא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית. שנית, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, סכומי ההוצאות מתמוזגים לתוך יתרת החובה שבחשבון, וכתוצאה מכך נגבית בגינם ריבית ביתר.

28. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הליך זה נועד לטפל בשתי תופעות אלה. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביחס לסכומים שבהם חוייבו חשבונות הלקוחות ללא אישור של בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש לבטל את החיוב, לפי תאריך הערך שלו (ובהתאם לכך לבטל את כל חיובי הריבית בגינתו). לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביחס לסכומים שאושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש להקטין את חיובי הריבית, באופן שהלקוחות יחוייבו רק בהפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.

חלק שלישי – עילת התביעה הראשונה - המשיב גובה הוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו

29. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב נוהג לגבות מלקוחותיו הוצאות משפטיות, גם אם אלה לא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. הדבר עומד בניגוד להוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים.

נוהל בנקאי תקין מסי 409 מצורף לתצהיר זה כנספח ו'.

30. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב מחייב את יתרת החוב כולה בריבית. גם עובדה זו מלמדת כי רישום חיובים בחשבון מהווה גבייה של החוב לכל דבר ועניין.

31. לסיכום עילת תביעה זו, המשיב אינו רשאי לחייב את חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו לו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. למרות האיסור החל עליו לעשות כן, הוא נוהג כך. עליו להשיב ללקוחות סכומים אלה.

חלק רביעי - עילת התביעה השנייה – גבייה שלא כדין של ריבית בנקאית על הוצאות משפטיות שאושרו

32. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כאשר המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שאושרו כדין, הוא רשאי לגבות על סכומים אלה הפרשי הצמדה וריבית רק כפי שנקבע בחוק פסיקת רבית והצמדה. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב גובה רבית בשיעור גבוה יותר.

33. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על מנת לגבות, בגין הוצאות משפטיות, ריבית בשיעור המותר לפי סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל וחוק פסיקת רבית והצמדה, על המשיב להפריד מיתרת החובה את החיובים המשפטיים. עליו לחייב את הסכומים שאושרו בהוצאות משפטיות בהפרשי הצמדה וריבית בשיעור המותר. על יתרת החוב הוא יכול לחשב ריבית אחרת, בהתאם להסכמים שלו עם הלקוחות.

34. המשיב אינו נוהג כך. הוא לא מפריד בין החיובים, אלא מחייב את כל החשבון בשיעור ריבית זהה, היא הריבית הבנקאית.

35. כך למשל, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבוני חוייב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבוני עמד במשך הרבעון על יתרת חובה של כ-12.5 אלפי ש"ח. המשיב גבה ממני רבית בשיעור שנתי של כ-17%. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, באותה העת המשיב היה רשאי לחייב אותי בגין מרכיב ההוצאות המאושרות בהפרשי הצמדה למדד המחירים בתוספת ריבית בשיעור שנתי של 3.2% בלבד. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לצורך חישוב הריבית המשיב לא ביצע הבחנה בין יתרת החוב הרגילה, למרכיב שנובע מהוצאות שאושרו למשיב. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כך יצא כי המשיב גבה רבית בשיעור גבוה ביותר גם על מרכיב ההוצאות שביתרת החשבון.
36. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גביית שיעור ריבית בנקאית על יתרת החוב כולה, כשהיא כוללת גם חיובים בגין הוצאות משפטיות שאושרו למשיב – נעשית שלא כדין.

חלק חמישי – מעשי המשיב מגבשים נגדו עילות תביעה בגין הפרת חובה תקוקה

37. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, חיוב חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל עומד בניגוד להוראות חוק שונות.
38. המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בריבית בנקאית על כל יתרת החוב בה נתון החשבון. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בכך הוא גובה שיעור ריבית על סכומים שנפסקו לטובתו בגין הוצאות משפטיות בשיעור גבוה מהשיעור המותר.
39. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מעשים אלה של המשיב - חיוב חשבונות הלקוחות ביתר בשתי הדרכים שתוארו לעיל - מגבשים נגדו עילת תביעה.

חלק שישי - מעשי המשיב מגבשים נגדו עילות תביעה בגין הטעיה

40. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תאגיד בנקאי אינו רשאי לחייב לקוח בהוצאות משפטיות אם אלה לא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. בנוסף, תאגיד בנקאי אינו רשאי לגבות ריבית בגין חיובים משפטיים שאושרו לו יותר משיעור הריבית שנקבע לשם כך בתקנות פסיקת ריבית והצמדה:
41. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט ולא אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב גם מחייב את חשבונות לקוחותיו בריבית בנקאית, כאשר יתרת חובה זו כוללת סכומים שנפסקו לטובת המשיב בגין הוצאות משפטיות. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב אינו רשאי לגבות בגין הוצאות שנפסקו ריבית בשיעור גבוה מהשיעור שנקבע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
42. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לקוחות המשיב סבורים כי הגביה בחשבונם מתבצעת בהתאם להוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים. הם מוטעים ומשלמים הוצאות משפטיות וריבית בניגוד לדין. מדובר בעניינים מהותיים בקשר למתן שירות ללקוח, ובסכומי כסף משמעותיים שהמשיב גובה מלקוחותיו שלא כדין.
43. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, זוהי הטעיה של הלקוחות.

חלק שביעי – עילות תביעה נוספות – הפרת חוזה, עשיית עושר, התנהגות לא בתום לב, הפרת חובות בנקאי

44. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, התנהגות המשיב מקימה לי ולציבור לקוחות המשיב עילות תביעה נוספות.
45. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, במעשים שתוארו המשיב מפר את ההסכמים שבינו ובין הלקוחות. על כן קמה עילת תביעה בגין הפרת חוזה.
46. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תמשיב גם מפר את החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בביצוע החיובים על-פי ההסכם. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, חיוב חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו למשיב מהווה התנהגות חסרת תום לב, ובייחוד כשהדבר נעשה בלא שאדם מן היישוב יכול לזהות זאת בדפי החשבון. ציון חיובים אלה נעשה בשם "יומף" שאינו מרמז על עניינם. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גם צירוף חיובים משפטיים שנפסקו למשיב ליתרת החובה מהווה התנהגות חסרת תום לב.
47. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנסיבות אלה קמה עילת תביעה מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט.
48. ועוד, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב כתאגיד בנקאי נושא בחובת אמון מיוחדת כלפי הלקוחות. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, במעשים המתוארים בתצהיר זה הוא מפר חובה זו.

חלק שמיני - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה כיצוגית

49. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הבקשה ממלאת אחר כל התנאים שנקבעו לצורך אישור תובענה כיצוגית.
50. מדובר בתביעה נגד תאגיד בנקאי, בענין שבינו ובין לקוחות. יש לי עילת תביעה כזו. על כן, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ניתן להגיש תובענה ייצוגית בקשר לענין זה.

חלק תשיעי - הסעד - השבת הסכומים שהמשיב גבה ביתר

51. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מעשי המשיב הסבו לי נזק – הסכום בו חוייב חשבונני בגין הוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, וכן הריבית שהמשיב חייב את חשבונני בגין הוצאות משפטיות שנפסקו לטובתו יותר משיעור הריבית שהוא רשאי לחייב כדין. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על המשיב להשיב לי את חסרוֹן הכיס שנגרם לי כתוצאה מחיובים אלה.
52. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עילות התביעה מעמידות לזכות לקוחות המשיב את אותו סעד – השבת הסכומים שנגבו שלא כדין.

53. אינני יכולה להעריך את הנזק שנגרם לקבוצת התובעים. מדובר בסכומי עתק. כידוע לכל, המשיב הוא תאגיד בנקאי מוביל. ככל הנראה למשיב עשרות אלפי לקוחות משפטיים. מכל לקוח כזה המשיב גובה מאות ואלפי ש"ח שלא כדין בשתי הדרכים בהן עוסקת הבקשה. המשיב נוהג כך מזה שנים רבות. לפי הערכתך, מדובר בסכום של מאות מליוני ש"ח שהמשיב גובה מחברי קבוצת התובעים שלא כדין. אינני יכולה לנקוב בסכום מדויק.

חלק עשירי - שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה יוכרעו לטובתן

54. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ברור לחלוטין כי כל היסודות של עילת התביעה משותפים לי ולכל חברי קבוצת התובעים. המשיב נוהג לחייב את לקוחותיו המשפטיים בהוצאות משפטיות אשר לא אושרו לו על-ידי בית המשפט או ראש החוצאה לפועל. המשיב גובה מציבור לקוחותיו ריבית בשיעור גבוה מהמותר על פי דין בגין חיובים משפטיים שאושרו לו. התנהלות פסולה זו נעשתה באופן אחיד כלפי כל ציבור הלקוחות המשפטיים של המשיב.

55. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב גובה מציבור לקוחותיו המשפטיים סכומים שהוא אינו רשאי לגבות מהם. נסיבות אלה אינן כוללות יסוד כלשהו הנוגע לי באופן ספציפי, אלא כולן נוגעות באופן אחיד לציבור הלקוחות המשפטיים של המשיב.

56. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לשם בירור עילת התביעה בית המשפט יידרש לדון ולהכריע בשאלות שונות, שהן משותפות לכלל חברי הקבוצה.

57. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גם עילות התביעה הנוספות, מעוררות שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה. המשיב לא נהג עמי באופן שונה מן האופן שבו הוא נוהג עם כלל חברי קבוצת התובעים.

58. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גם הסעד לו זכאי כל אחד מחברי קבוצת התובעים זהה.

חלק אחד עשר - התובענה הייצוגית מתאימה ביותר להכרעה במחלוקת

59. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, אין ספק כי בענייננו ניהול ההליך במתכונת של תביעה ייצוגית מהווה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת.

60. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מכשיר התובענה הייצוגית נועד להבטיח אכיפה יעילה של הנורמות הקבועות בחוק ולהרתיע את העוסקים, בעלי היתרון הכלכלי, מכל ניסיון לנצל לרעה את תמימותו של הצרכן, את חולשתו בעימות שבין השניים ואת תוסר הכדאיות הטמונה בהגשת תביעה על ידו נגד העוסקים, בשל הנזקים הנגרמים כתוצאה ממעשיהם, היכולים להיות קטנים יחסית לכל צרכן ומקור להתעשרות שלא כדין לעוסק.

61. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הנזק שנגרם לכל לקוח לא יביא אותו לנקוט הליכים באופן עצמאי, אם בשל חוסר כדאיות כלכלית או בשל חשש ממערכה משפטית נגד גוף רב עוצמה. כמו כן, מדובר בעניינים משפטיים ותשבונאיים סבוכים אשר דורשים פניה למומחים שעלותם רבה. כך מצטמצם הסיכוי כי חברי הקבוצה יפנו לבית המשפט וינהלו הליכים יקרים וסבוכים. יש לזכור כי חברי קבוצת התובעים המדוברת מצויים בהליכים משפטיים בגין חובס למשיב, דבר שמקשה עליהם להוציא כספים רבים למימון שכר טירחת עורכי-דין והוצאות משפטיות.
62. ציבור הלקוחות כלל לא מודע לעניני התביעה. הבנה בעניינים אלה טעונה בקיאות בחלכות הבנקאות, הן בהיבט הפיננסי והן בהיבט המשפטי. לקוח מן הישוב בוודאי איננו יודע מהן הדרישות לחיוב חשבונו בהוצאות וכיצד מחושבת הרבית. הוא מניח כי הבנק עושה כן בדרך הנכונה.
63. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, גם גודל הקבוצה, בשמה אני מבקשת לתבוע את המשיב, מצדיק את אישור התובענה כייצוגית. למשיב, תאגיד בנקאי מוביל וידוע, בוודאי לקוחות משפטיים רבים מאד.
64. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנסיבות אלה מן ההכרח לנהל את התביעה כייצוגית. זוהי הדרך ההוגנת להכריע בענין ולהשיב לחברי הקבוצה את הכספים שהמשיב נטל מהם שלא כדין.

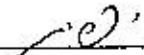
חלק שנים עשר - ענינם של כל חברי הקבוצה ייוצג ויגוהל על-ידי בתום לב ובדרך הולמת

65. הנני מייצגת בדרך הולמת את ענינם של כל חברי הקבוצה.
66. הזכויות והאינטרסים שלהם זהים.
67. רצוני הוא להביא לכך שהמשיב יחזיר לחברי הקבוצה את סכומי הכסף שנגבו מהם שלא כדין.
68. על כן ברור כי ענינם של כל חברי קבוצת התובעים מיוצג ומגוהל בדרך הולמת על-ידי.

חלק שלושה עשר - סוף דבר

69. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המשיב הוא גוף בעל עוצמה יוצאת דופן. ציבור הלקוחות זקוק להגנה מפני שרירות ליבו. ניסיון החיים מלמד כי גופים מסוג כמו זה של המשיב מוצאים דרכים, שונות ומשוונות, להשיג כספים מן הלקוחות, ללא זכות. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, קשה להעלות על הדעת מקרה מתאים יותר לתת הגנה לציבור הלקוחות. זהו בדיוק מסוג המעשים אשר הדרך הנכונה – וכנראה היחידה - לטפל בהם, תחא לאשר תביעה כייצוגית ולהורות על השבת הסכומים שנגבו מהלקוחות בניגוד לדין.

70. זה שמי, זו חתימתי ותוכן הצהירי אמת.

 יפית סילורה

אישור

אני החתום מטה, יעקב אביעד, עו"ד, מאשר בזה כי ביום 27 באפריל 2008 התייצבה בפני הגבי יפית סילורה, המוכרת לי באופן אישי, ולאחר שהזהרתי כי עליה לומר את האמת וכי היא תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה דלעיל וחתמה עליה בפני.

יעקב אביעד, עו"ד
 רח' דניאלה ג' ביה ש.א.פ.
 קומה 20 ר"ג 6152527
 תלמידי 8815102108 א"י: 03-7538807

בענין:

יפית סילורה

נושאת תעודת זהות מס' 036424711
מרחוב אליהו סאלם לוי 7, רמלה 72503

על-ידי באי-כוחה גיל רוך, קינן ושות', עורכי-דין
וכן על-ידי באי-כוחה אביעד סרן ושות', עורכי-דין

שכתובתם לצורך החליך תהא אצל גיל רוך, קינן ושות'
מבית לסיך, רח' ויצמן 32, תל-אביב 62091
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673

התובעת

- נ ג ד -

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברה ציבורית מספר 520018078
מרחוב יהודה תלוי 34, תל-אביב 65136

הנתבע

תובענה ייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

חלק ראשון – מבוא

1. הנתבע מחייב את חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות בגין טיפול בחובותיהם, כגון הוצאות מסירת כתבי טענות, הוצאות גביה ועוד. בתשובות החיובים מופיעים תחת הכותרת "יומן", או שם אחר. הנתבע רשאי לחייב את חשבונות הלקוחות רק אם ערכאה שיפוטית אישרה את ההוצאה. הוא מחייב את חשבונות הלקוחות גם ללא אישור כזה. הדבר נעשה שלא כדין. זוהי עילת תביעה אחת.
2. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים לנתבע לגבות סכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, בגין סכומים אלה הנתבע רשאי לגבות הפרשי הצמדה וריבית לפי השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "חוק פסיקת ריבית והצמדה"). בפועל, הנתבע מצרף הוצאות אלה אל יתרת החובה בחשבון, ומחיל על כל מרכיבי החשבון, כולל מרכיבי ההוצאות, את הריבית שחלה בחשבון. במקרים רבים מדובר בריבית פיגורים, בשיעור שעולה על זה שמונהג לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. הנתבע איננו רשאי לנהוג כך. כתוצאה מכך הנתבע גובה סכומי כסף העולים על אלה שמותר לו לגבות. זוהי עילת התביעה השנייה.
3. אלה העובדות המבססות את עילות התביעה. בפעולות שתוארו לעיל הנתבע מפר את הוראות חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 (להלן: "חוק ההוצאה לפועל"), את הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה ואת הוראות המפקח על הבנקים. כך מתגבשת נגד הנתבע עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה, לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) (להלן: "פקודת הנזיקין").
4. כמו כן, בביצוע חיובים אלה הנתבע מטעה את לקוחותיו, בהציגו כי חיוב החשבון נעשה כדין. מעשים אלו מגבשים עילת תביעה נגד הנתבע בגין הטעיה, לפי סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע כי עילת ההטעיה מזכה את הלקוח בפיצוי לפי דיני הנזיקין.
5. מעשים אלה של הנתבע מקימים לתובעת, וליתר חברי הקבוצה שהיא תובעת לייצג, עילות תביעה נוספות – הפרת הסכם, עשיית עושר שלא במשפט, הפרת חובות אמון של בנקאי, ועוד.
6. ההלכה הפסוקה מורה באופן מפורש כי אסור לבנק לחייב חשבונות בגין הוצאות שלא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית.
7. תובענה זו מוגשת כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות"). התובענה מוגשת בשם כל לקוחות הנתבע אשר חשבונם חוייב בגין הוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. זהו מקרה מתאים ביותר לניהול תובענה כייצוגית. הלקוחות המשפטיים של הנתבע אינם טורחים לנהל הליכים בגין הוצאות שהנתבע חייב בהן את החשבון, או בגין שיעור ריבית שנגבה על מרכיבי ההוצאות. לרוב אלה סכומים קטנים, ביחס ליתרת החוב שנצברת בחשבון. מרבית הלקוחות אינם מודעים לסוגיות אלה כלל. הנתבע מנצל לרעה מצב דברים זה, ונהנה מגבייה בלתי-חוקית של סכומי עתק. הנתבע נוהג כך תוך התנערות מוחלטת מן הזדקן ומן החובות המיוחדות החלות עליו כבנקאי. הבקשה לאישור תובענה כייצוגית מצורפת לכתב תביעה זה כנספח א'.
8. רק הליך של תובענה ייצוגית יכול להביא לתיקון עוול זה.

חלק שני - העובדות - הנתבע גובה מלקוחותיו הוצאות משפטיות שלא אושרו וכן ריבית שלא כדין

9. הנתבע הוא תאגיד בנקאי. לעיתים לקוחות אינם משלמים את חובם לנתבע. הנתבע נערך לנקוט הליכים משפטיים נגד לקוחות כאלה, שוכר שירותים של עורכי-דין ובעלי מקצוע נוספים, מנהל את ההליך המשפטי, ולאחר מכן גם פועל לגביית החוב.
  10. לשם כך הנתבע נושא בהוצאות משפטיות שונות – שכר טרחת מומחים ויועצים, אגרות, הוצאות מסירה, ועוד.
  11. הנתבע רשאי לחייב את לקוחותיו בגין הוצאות משפטיות, רק אם אלה נפסקו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על ידי ראש ההוצאה לפועל.
  12. הנתבע פועל בניגוד לכך. הוא מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שונות, גם אם אלה לא נפסקו לטובתו על ידי בית המשפט ולא אושרו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. חיובים אלה מכונים ברישומי הנתבע בחשבונות הלקוחות בשם "יומף" או בשמות אחרים.
  13. בנוסף, כאשר בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל מאשרים לנתבע לגבות הוצאות, סכומים אלה נושאים הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. חוק זה קובע את שיעור הריבית שנוצר על חובות כאלה וכן את מועדי צירוף הריבית לקרן. הנתבע לא נוהג בהתאם לכך. הוא מוסיף ליתרת החוב שבחשבון הלקוח את ההוצאות המשפטיות שאושרו לו, ככל חיוב אחר. סכומים אלה מתמזגים אל תוך יתרת החובה שבחשבון. הריבית הבנקאית בה החשבון מחוייב נצברת על יתרת החובה כולה, ובכלל זה על מרכיב ההוצאות המשפטיות. מדובר בריבית גבוהה בשיעור ניכר מהריבית שהנתבע זכאי לה לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה. גם בכך הנתבע גובה ריבית שלא כדין.
  14. התובעת היא אדם פרטי, לקוחה של הנתבע. במשך שנים התובעת מנהלת אצל הנתבע חשבון עובר-ושב מס' 269222/92 בסניף מס' 936 בעיר רמלה.
  15. ביום 3 ביוני 2001 בית משפט השלום בתל אביב יפו נתן פסק דין לטובת הנתבע נגד התובעת, בהיעדר הגנה, המחייב את התובעת לשלם לנתבע סכום של 8,292 ש"ח. כן נפסקו לחובת התובעת הוצאות בסכום של 340 ש"ח, ושכר טרחת עורך-דין בסכום של 1,244 ש"ח. פסק הדין מיום 3 ביוני 2001 מצורף לכתב תביעה זה כנספח ב'.
  16. ביום 25 במרץ 2002 נפתח תיק הוצאה לפועל מס' 01-25501-02-2, לביצוע פסק-הדין. בנוסף לתיק זה נגד התובעת מתנהלים הליכי הוצאה לפועל נוספים. עם פתיחת תיק ההוצאה לפועל על-ידי הנתבע, אושרו מספר סכומים בגין הוצאות משפטיות ואגרות. בין היתר אושר לנתבע סכום של 87 ש"ח בגין אגרה בפתיחת תיק הוצאה לפועל. סכום זה, ככל הוצאה משפטית, מזכה את הנתבע בהפרשי הצמדה וריבית לפי השיעור הקבוע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
  17. ביום 26 ביוני 2002 הנתבע חייב את חשבון התובעת בסכום זה (87 ש"ח) וצירף אותו ליתרת החובה בחשבון. מקור החיוב צויין בחשבון כ-"יומן ח/ז" 93600" (אסמכתא מס' 120026). כתוצאה מכך, הריבית אשר בה מחוייב חשבון התובעת נצברת, אחת לרבעון, גם על אגרת פתיחת תיק ההוצאה לפועל שנרשמה בחשבון התובעת. ריבית זו גבוהה בשיעור ניכר מהפרשי ההצמדה והריבית שהנתבע רשאי לחייב את התובעת לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.
- העתקים של דפי החשבון של התובעת אצל הנתבע מצורפים לכתב תביעה זה כנספח ג'.

18. הנתבע חייב את חשבון התובעת בסכומים נוספים, תחת השם "יומן". לדוגמה, ביום 17 באוגוסט 2001 נרשם בחשבון התובעת חיוב בסכום של 1,454 ש"ח בגין "יומן ח/ז" 93600" (אסמכתא מס' 20016). ביום 4 במאי 2001 נרשם בחשבון התובעת חיוב בסכום של 265 ש"ח (אסמכתא מס' 17030), וביום 9 במאי 2001 נרשם בחשבון התובעת חיוב בסכום של 64.35 ש"ח (אסמכתא מס' 20044), שניהם בגין "יומן ח/ז" 93600". ביום 1 בנובמבר 2002 נרשמו בחשבון התובעת חיובים בסכום של 175 ש"ח (אסמכתא מס' 20002) ובסכום של 974 ש"ח (אסמכתא מס' 20027), שניהם בגין אותו חיוב "יומן".
19. התובעת פנתה אל הנתבע בבקשה לברר מדוע חשבונה הויב בגין סכומים אלה. פקידה בסניף רמלה של הנתבע מסרה לתובעת בשיחת טלפון שמדובר בחיובים בגין הוצאות משפטיות.
20. ביום 27 בנובמבר 2007 התובעת פנתה לנתבע במכתב, בו היא שאלה מדוע היא חויבה בסכומים אלה. העתק של מכתב התובעת מיום 27 בנובמבר 2007 מצורף לכתב תביעה זה כנספח ד'.
21. ביום 31 בדצמבר 2007 בא-כח הנתבע, עו"ד אילן שמעוני, השיב לתובעת. במכתבו נאמר כי "במענה למכתבך מיום 27/11/07, רצ"ב דף הוצאה לפועל לגבי פירוט ההוצאות שהיו בתיק". בדברים אלה בא-כח הנתבע לא השיב לשאלה.
- העתק של מכתב בא-כח הנתבע מיום 31 בדצמבר 2007, ודף ההוצאה לפועל שצורף אליו, מצורפים לכתב תביעה זה כנספח ה'.
22. בדף ההוצאה לפועל שצורף למכתב בא-כח הנתבע נכללו שישה חיובים. שלושת החיובים הראשונים תואמים את החיובים שבית המשפט פסק לטובת הנתבע. בנוסף נרשמו חיובים בגין הוצאות משפטיות ושכר טירחה בקשר לתיק ההוצאה לפועל. מדובר בסכום של 87 ש"ח בגין "אגרה בפתיחת תיק", סכום של 400.40 ש"ח בגין שכר טרחה בפתיחת תיק, וסכום של 437 ש"ח בגין "הגדלת חוב בקרן".
23. מעובדות אלה עולה כי חלק מן ההוצאות המשפטיות שנרשמו בחשבון התובעת תחת הכינוי "יומן" לא אושרו לנתבע על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. מדובר בחיוב בסכום של 1,454 ש"ח ביום 17 באוגוסט 2001, בחיוב בסכומים של 265 ש"ח ו-64.35 ש"ח בימים 4 ו-9 במאי 2001, ובחיוב בסכום של 175 ש"ח ובסכום של 974 ש"ח ביום 1 בנובמבר 2002. לא ניתן הסבר מכח מה הנתבע חייב את חשבון התובעת בהוצאות המשפטיות שנכללו במכתב התובעת לנתבע, וכן בסכומים האחרים שנרשמו בחשבון התובעת תחת הכינוי "יומן".
24. הנה, הנתבע חייב את חשבון התובעת בהוצאות משפטיות שלא כדין. כך הנתבע נוהג עם הלקוחות המשפטיים. מדובר בלקוחות רבים, ועל כן בסכומים עצומים.
25. בנוסף, בגין הסכומים שבהם חוייב חשבון התובעת כדין, נצברה ריבית לתובת התובעת, בשיעור העולה על המותר. אחת לרבעון הנתבע מחייב את חשבון התובעת ברבית על יתרת החוב. יתרת החוב כוללת שני מרכיבים – הוצאות שלא אושרו, וכן הוצאות שאושרו וחוייבו כדין, אך שיעור הרבית שצריך לחול עליהן נמוך יותר משיעור הרבית שבו הנתבע מחייב את הלקוחות.

26. כך למשל, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבון התובעת חויב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבון התובעת עמד במשך הרבעון על יתרת חובה בסכום כ-12.5 אלפי ש"ח. הנתבע גבה מהתובעת ריבית בשיעור (שנתי) של כ-17% על החוב בחשבון, לרבות מרכיב ההוצאות. לפי חוק פסיקת רבית והצמדה, באותה העת הנתבע היה רשאי לחייב את התובעת, בגין מרכיב ההוצאות המאושרות, בהפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, בתוספת 3.2% בלבד (ראו להלן). מכאן עולה כי הנתבע חייב את ההוצאות המשפטיות שאושרו לטובתו בריבית גבוהה מחמותר על פי דין.
27. שתי עילות התביעה עולות בבירור מן העובדות שתוארו. ראשית, הנתבע מחייב את חשבונות הלקוחות בסכומי כסף בגין הוצאות משפטיות, גם כאשר אלה לא אושרו על-ידי ערכאה שיפוטית. שנית, סכומי ההוצאות מתמזגים לתוך יתרת החובה שבחשבון, וכתוצאה מכך נגבית בגינם ריבית ביתר.
28. הליך זה נועד לטפל בשתי תופעות אלה. ביחס לסכומים שבהם חוייבו חשבונות הלקוחות ללא אישור של בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש לבטל את החיוב, לפי תאריך הערך שלו (ובהתאם לכך לבטל את כל חיובי הריבית בגינו). ביחס לסכומים שאושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, יש להקטין את חיובי הריבית, באופן שהלקוחות יחוייבו רק בהפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה.

חלק שלישי – עילת התביעה הראשונה - הנתבע גובה הוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו

29. הנתבע נוהג לגבות מלקוחותיו תוצאות משפטיות, גם אם אלה לא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. הדבר עומד בניגוד להוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים.
30. סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל מורה כך:
- "זוכה המיוצג על-ידי עורך דין בתיק הוצאה לפועל זכאי לשכר עורך דין כאמור בתעריף המינימלי שנקבע לפי סעיף 81 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, וזאת אם קבע ראש ההוצאה לפועל שכר אחר, על פי בקשה שהוגשה לו".
31. סעיף 2 להוראות המפקח על הבנקים (נוהל בנקאי תקין מס' 409) מורה כך:
- "תאגיד בנקאי לא יגבה ולא ידרוש שכר טרחה והוצאות משפטיות אחרות בקשר להליך משפטי, אלא בתום התליכים המשפטיים וזאת בסכום שנפסק על ידי בית משפט או רשות שיפוטית אחרת כשכר עורך דין והוצאות משפטיות".
- נוהל בנקאי תקין מס' 409 מצורף לכתב תביעה זה כנספח ו'.
32. התובעת תטען כי רישום חיובים בחשבון מגדיל בפועל את יתרת החוב של הלקוח, ועל כן, דינו כגביה בפועל.
33. הנתבע מחייב את יתרת החוב כולה בריבית. גם עובדה זו מלמדת כי רישום חיובים בחשבון מהווה גבייה של החוב לכל דבר וענין.

34. לסיכום עילת תביעה זו, הנתבע אינו רשאי לחייב את חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו לו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל. למרות האיסור החל עליו לעשות כן, הוא נוהג כך. עליו להשיב ללקוחות סכומים אלה.

חלק רביעי - עילת התביעה השניה – גביית שלא כדון של ריבית בנקאית על הוצאות משפטיות שאושרו

35. כאשר הנתבע מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שאושרו כדון, הוא רשאי לגבות על סכומים אלה הפרשי הצמדה וריבית רק כפי שנקבע בחוק פסיקת רבית והצמדה. הנתבע גובה רבית בשיעור גבוה יותר.

36. סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל קובע כי האגרות וההוצאות הנדרשות לצורך נקיטת ההליכים יחולו על החייב, וכי הן "ייגבו בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה...".

37. סעיפים 3, 3א ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה מורים כך:

"3. רשות שיפוטית רשאית לפסוק ריבית גם על הוצאות משפט ועל שכר טרחה של עורך דין שפסקה לבעל דין.

3א. (א) במקום לפסוק ריבית רשאית רשות שיפוטית, לפי שיקול דעתה, לפסוק הפרשי הצמדה וריבית, במלואם או מקצתם ...

4. (א) הריבית לפי סעיפים 2 ו-3 וכן הריבית הנפסקת על סכום שיש לשלמו במטבע חוץ או במטבע ישראלי כשהוא צמוד למטבע תוך, יהיו בשיעורים ובדרך חישוב שקבע שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ועם נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, אלא אם כן קבעה הרשות השיפוטית שיעור נמוך יותר."

38. תקנות 2 ו-3 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה (קביעת שיעור הריבית ודרך חישובה), תשס"ג-2003 (להלן: "תקנות פסיקת ריבית והצמדה") מורות כך:

"2. שיעור הריבית הצמודה כמשמעותה בהגדרה 'הפרשי הצמדה וריבית' שבחוק יהיה, לכל רבעון, בשיעור הריבית הצמודה המשתנה, ובלבד ששיעור זה לא יפחת מ-0%, בתוספת 1 נקודת אחוז.

3. שיעור הריבית לפי סעיף 4 לחוק, לענין סעיפים 2 ו-3 לחוק, יהיה, לכל רבעון, בשיעור הריבית השקלית המשתנה, בתוספת 2 נקודות אחוז."

39. הגדרות המונחים "ריבית צמודה משתנה" ו"ריבית שקלית משתנה" מצויות בתקנה 1 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. שיעורי ריבית אלה מפורסמים באתר האינטרנט של החשב הכללי, בהתאם לתקנה 6 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. לדוגמה, ברבעון השלישי של שנת 2007 הריבית הצמודה עמדה על שיעור של 3.2% לשנה והריבית השקלית עמדה על שיעור של 6.4% לשנה.

40. על מנת לגבות, בגין הוצאות משפטיות, ריבית בשיעור המותר לפי סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל וחוק פסיקת רבית והצמדה, על הנתבע להפריד מיתרת החובה את החיובים המשפטיים. עליו לחייב את הסכומים שאושרו כהוצאות משפטיות בהפרשי הצמדה וריבית בשיעור המותר. על יתרת החוב הוא יכול לחשב ריבית אחרת, בהתאם להסכמים שלו עם הלקוחות.

41. הנתבע אינו נותג כך. הוא לא מפריד בין החיובים, אלא מחייב את כל החשבון בשיעור ריבית זהה, היא הריבית הבנקאית.
42. כך למשל, ביום 30 בספטמבר 2007 חשבון התובעת חויב בריבית חובה בסכום של 556 ש"ח בגין יתרת החובה ברבעון השלישי של שנת 2007. חשבון התובעת עמד במשך הרבעון על יתרת חובה של כ-12.5 אלפי ש"ח. הנתבע גבה מהתובעת שיעור של כ-17% על החוב בחשבון. באותה העת ניתן היה לחייב את התובעת בגין מרכיב הוצאות המאושרות בהפרשי הצמדה למדד המחירים בתוספת ריבית בשיעור שנתי של 3.2% בלבד. לצורך חישוב הריבית הנתבע לא ביצע הבחנה בין יתרת החוב הרגילה, למרכיב שנובע מהוצאות שאושרו לנתבע. כך יצא כי הבנק גבה ריבית בשיעור גבוה ביותר גם על מרכיב הוצאות שביתרת החשבון.
43. הנה, גביית שיעור ריבית בנקאית על יתרת החוב כולת, כשהיא כוללת גם חיובים בגין הוצאות משפטיות שאושרו לנתבע – נעשית שלא כדין.

חלק חמישי – מעשי הנתבע מגבשים נגדו עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה

44. חיוב חשבונות הלקוחות בהוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל עומד בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל, ולסעיף 2 לנוהל בנקאי תקין מס' 409 שהוציא המפקח על הבנקים. בסעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל נקבע כי למעט התעריף המינימלי שנקבע בסעיף 81 לחוק לשכת עורכי הדין, חתשכ"א-1961, לא ניתן לגבות הוצאות משפטיות אלא באישור ראש ההוצאה לפועל או לפי פסיקה של בית המשפט.
45. הנתבע מחייב את חשבונות לקוחותיו בריבית בנקאית על כל יתרת החוב בה נתון החשבון. בכך הוא גובה שיעור ריבית על סכומים שנפסקו לטובתו בגין הוצאות משפטיות בשיעור גבוה מהשיעור המותר. חיוב זה נעשה בניגוד לסעיפים 3 ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תקנות פסיקת ריבית והצמדה, וסעיפים 9 (ג) ו-10 לחוק ההוצאה לפועל. הוראות חוק אלה מתירות לנתבע לגבות על הוצאות משפטיות ריבית שקלית או הפרשי הצמדה וריבית צמודה בלבד, כהגדרתם בתקנות 2 ו-3 לתקנות פסיקת ריבית והצמדה. מדובר בריבית נמוכה בשיעור ניכר מהריבית שהנתבע גובה בפועל.
46. מעשים אלה של הנתבע - חיוב חשבונות הלקוחות ביתר בשתי הדרכים שתוארו לעיל - מגבשים עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה. סעיף 63 לפקודת הנזיקין קובע כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו".
47. סעיף 10 לחוק ההוצאה לפועל וסעיף 2 לנוהל בנקאי תקין מס' 409 מכוונים למטרה ברורה - לייחד את סמכות ההחלטה בדבר חיוב בהוצאות משפטיות לבית המשפט ולראש ההוצאה לפועל, על מנת שהדבר יבוצע במידה ובסבירות. בדרך זו המחוקק מגן על ציבור הלקוחות מפני חיוב שרירותי בהוצאות משפטיות, ללא כל בקרה.

48. המטרה של סעיף 9 לחוק ההוצאה לפועל ושל תוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה ברורה. תוראות אלה מגבילות את שיעור הריבית שהזוכה רשאי לגבות מן החייב. המלומדים אי ויכרוט ובי מדינה מחווים דעתם כי התכלית העיקרית של חוק פסיקת ריבית והצמדה היא "להגביל את שיעור הריבית אותו רשאי מלווה לגבות בגין הלוואה" – אי ויכרוט ובי מדינה, **דיני הלוואות** (תל-אביב 2000), 51. זו גם המטרה של תוראות החוק אשר מפנות לחוק פסיקת ריבית והצמדה, כגון סעיף 9(ג) לחוק ההוצאה לפועל.
49. זוכה הנפר את סעיפים 3, 3א ו-4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, את תוראות המפקח על הבנקים (נוהל בנקאי תקין מסי' 409) ואת סעיפים 9(ג) ו-10 לחוק ההוצאה לפועל, גורס לחייב נזק – חיוב ביתר. לשם מניעת תוצאה זו נקבעו תוראות חוק אלה. הפרתן מקימה עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה.
50. לסיכום חלק זה, הפרת הנתבע את החובות המוטלות עליו לפי חוק ההוצאה לפועל, תוראות המפקח על הבנקים וחוק פסיקת ריבית והצמדה, מגבשת נגדו עילות תביעה בגין הפרת חובה חקוקה, לפי סעיף 63 לפקודת הניזקין.

חלק שישי - מעשי הנתבע מגבשים נגדו עילות תביעה בגין הטעיה

51. סעיף 3 לחוק הבנקאות מורה כך:
- "לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח (להלן -הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים:
- (1) המהות והטיב של השירות ...".
52. סעיף 15 לחוק הבנקאות מורה כך:
- "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על תוראות חוק זה, או על כל תקנה שניתנה לפיו, כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הניזקין [נוסח חדש]".
53. תאגיד בנקאי אינו רשאי לחייב לקוח בהוצאות משפטיות אם אלה לא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט או אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. בנוסף, תאגיד בנקאי אינו רשאי לגבות ריבית בגין חיובים משפטיים שאושרו לו יותר משיעור הריבית שנקבע לשם כך בתקנות פסיקת ריבית והצמדה.
54. הנתבע מחייב את חשבונית לקוחותיו בהוצאות משפטיות שלא נפסקו לטובתו על-ידי בית המשפט ולא אושרו לו על-ידי ראש ההוצאה לפועל. הנתבע גם מחייב את חשבונית לקוחותיו בריבית בנקאית, כאשר יתרת חובה זו כוללת סכומים שנפסקו לטובת המשיב בגין הוצאות משפטיות. הנתבע אינו רשאי לגבות בגין הוצאות שנפסקו ריבית בשיעור גבוה מהשיעור שנקבע בחוק פסיקת ריבית והצמדה.
55. לקוחות הנתבע סבורים כי הגביה בחשבונם מתבצעת בהתאם לתוראות החוק ולהוראות המפקח על הבנקים. הם מוטעים ומשלמים הוצאות משפטיות וריבית בניגוד לדין. מדובר בעניינים מהותיים בקשר למתן שירות ללקוח, ובסכומי כסף משמעותיים שהנתבע גובה מלקוחותיו שלא כדין.

56. זו הטעיה של הלקוחות.
57. בחייבו את חשבונות הלקוחות בסכומים שונים, הנתבע יוצר מצג כאילו חיוב החשבון נעשה כדין. זוהי הטעיה.
58. סעיף 15 לחוק הבנקאות קובע כי הפרת אחת מהוראות חוק זה מקימה סעד לפי דיני הנוזקין.
59. התובעת תוסיף ותטען כי מעשי הנתבע ומחדליו מהווים הטעיה לפי דיני החוזים הכלליים. בזמן שהנתבע התקשר עם לקוחותיו, היינו בעת שבו נחתמו מסמכי פתיחת החשבון, הוא יודע היטב כי הוא אינו רשאי לגבות הוצאות משפטיות ללא אישור בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, וכי הוא אינו רשאי לגבות ריבית בנקאית בגין חיובים משפטיים. הנתבע מתקשר עם לקוחותיו מתוך ידיעה שהוא אינו מתכוון לקיים הוראות אלה. זוהי הטעיה ברורה.
60. לסיכום חלק זה, הנתבע מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות שלא כדין, וכן גובה שלא כדין ריבית בנקאית על חיובים משפטיים. הראינו כי בכך מתגבשת נגדו עילה של הטעיה לפי חוק הבנקאות ודיני החוזים. הלקוחות זכאים לקבל פיצוי בגין ההטעיה.
- חלק שביעי – עילות תביעה נוספות – הפרת חוזה, עשיית עושר, התנהגות לא בתום לב, הפרת חובות בנקאי**
61. התנהגות הנתבע מקימה לתובעת, וכמוה לציבור לקוחות הנתבע עילות תביעה נוספות.
62. במעשים שתוארו הנתבע מפר את החוזה עם הלקוחות. על כן קמה עילת תביעה בגין הפרת חוזה, לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: "חוק החוזים") וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970.
63. הנתבע גם מפר את החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת בביצוע החיובים על-פי ההסכם, בהתאם לסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973. חיוב חשבון לקוחות הנתבע בהוצאות משפטיות שלא אושרו לנתבע מהווה התנהגות חסרת תום לב, ובייחוד כשהדבר נעשה בלא שאדם מן היישוב יכול לזהות זאת בדפי החשבון. ציון חיובים אלה נעשה בשם "יומן" שאינו מרמז על עניינם. גם צירוף חיובים משפטיים שנפסקו לנתבע ליתרת החובה מהווה התנהגות חסרת תום לב.
64. הנתבע גם עושה עושר ולא במשפט, על חשבון ציבור לקוחותיו. הוא גובה מלקוחותיו הוצאות משפטיות ומחייב אותם בריבית מוגדלת בגין הוצאות משפטיות שאושרו לו. בדרך זו הנתבע מקבל שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו לו מאדם אחר, ועל כן הוא חייב להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, הכל כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979.
65. ועוד, הנתבע כתאגיד בנקאי נושא בחובת אמון מיוחדת כלפי הלקוחות. במעשים המתוארים בכתב תביעה זה הוא מפר חובה זו.
66. הנה, מעשי הבנק שמתוארים בכתב תביעה זה מקימים לציבור לקוחות הנתבע עילות תביעה נוספות.

חלק שמיני - הסעד - השבת הסכומים שהנתבע גבה ביתר

67. מעשי הנתבע הסבו לתובעת נזק – הסכום בו חוייב חשבונה בגין הוצאות משפטיות שלא אושרו על-ידי בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, וכן הריבית שהנתבע חייב את חשבון התובעת בגין הוצאות משפטיות שנפסקו לטובתו יותר משיעור הריבית שהוא רשאי לחייב כדין. על הנתבע להשיב לתובעת את חסרון הכיס שנגרם לה כתוצאה מחיובים אלה.

68. כל עילות התביעה מעמידות לזכות לקוחות הנתבע את אותו סעד – השבת הסכומים שנגבו שלא כדין. כזכור, עילות אלה הן הפרת חובה חקוקה, הטעיה, הפרת הסכם, הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת, עשיית עושר לא במשפט והפרת חובות בנקאי. בגין עילות אלה התובעת, וכמוה שאר חברי הקבוצה שהיא תובעת לייצג, זכאים לסעד זה.

חלק תשיעי - סוף דבר

69. הנתבע הוא גוף בעל עוצמה יוצאת דופן. ציבור הלקוחות זקוק להגנה מפני שרירות ליבו. ניסיון החיים מלמד כי גופים מסוג כמו זה של הנתבע מוצאים דרכים, שונות ומשונות, להשיג כספים מן הלקוחות, ללא זכות. קשה להעלות על הדעת מקרה מתאים יותר לתת הגנה לציבור הלקוחות. זהו בדיוק מסוג המעשים אשר הדרך הנכונה – וכנראה היחידה – לטפל בהם, תהא לאשר תביעה כייצוגית ולחזרות על השבת הסכומים שנגבו מהלקוחות בניגוד לדין.

70. לבית-המשפט הנכבד הסמכות העניינית לדון בתביעה, לאור סכום התביעה. לבית-המשפט הנכבד הסמכות המקומית לדון בתביעה, לאור תקנה 1א(3) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984.

71. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, לקבל את התביעה, ולחזרות על מתן סעד לטובת חברי הקבוצה, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות. כמו כן בית-המשפט הנכבד יתבקש לחייב את הנתבע בהוצאות, וכן לקבוע גמול לתובעת המייצגת ושכר טרחה לבאי-כח התובעת המייצגת.

72. מן הדין ומן הצדק לקבל את התביעה.

 יעקב אבימעד, עו"ד
 אבימעד, סרון ושות', עורכי-דין
 באי-כח התובעת

 גיל רון, עו"ד
 גיל רון, קיין ושות', עורכי-דין